

TEHETSÉG

A Magyar Tehetséggondozó Társaság kiadványa

**Beszámolók a Magyar Tehetséggondozó Társaság 29. Konferenciájáról
Budapest, 2018 szeptember 21-22. Európa 2000. Középiskola**

Bemutató tehetséggondozó intézmények

Európa 2000 Középiskola, Budapest
Keszár Csaba Általános Iskola, Budaörs
Óbudai Százszorszép Óvoda, Budapest
Táncsics Mihály Tehetséggondozó Kollégium, Budapest
ADDETUR Baptista Gimnázium, Szakgimnázium és Szakiskola, Budapest
Budapesti Egyesített Középiskolai Kollégium
József Attila Középiskolai Kollégium, Budapest
Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola, Nyiregyháza
Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége: Tutor-program
MATEHETSZ webtér: Távoktatás és online konzultáció

**A Magyar Tehetséggondozó Társaság 30. Országos Konferenciáját 2019 szeptemberében tartjuk Egerben, a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban.
Bővebb információk a jövő év nyaratól: www.mateh.hu**

Sporttudományi kutatások

szerint a megfelelő mennyiségű és minőségű mozgás, sőt a versenyszerű edzés már jóval a serdülőkor előtt, majd ezt követően is, tehát az iskoláskor nagy részében nem csak megengedett, hanem nélkülözhetetlen tevékenység, vagyis gyakorlatilag életszükséglet. A versenyszerű edzés már egész fiatal kortól nem csak fizikai, hanem intellektuális szempontból is alapvető fontosságú. Aki koordináltan tud mozogni, az fegyelmezettebben gondolkodik, minthogy bonyolult és megfelelően adagolt mozgás-sorozatokat kialakítása és automatizálása mintegy visszahatásként vagy az agy fejlődésének kritikus periódusában történt működés megerősítésként fejleszti a központi idegrendszer nem szorosan a mozgáskoordinációval kapcsolatos működését is.

Az agy

kihasználtsági fokát az 1970-es években például a sajtóban, televízióban, rádióban megjelent és elhangzott tudományos jellegű közlések rendszerint 17%-ra tették. Nem lehet tudni, honnan vették ezt a bűvös számot, 1981-ben ugyancsak légből kapott módon ez a kihasználtsági fok már 10%-ra szállt alá, jelezvén az ember – minden ellenkező híreszteléssel szemben – töretlen optimizmusát...

A két agyfélteke

közötti különbségek: a bal a beszélő félteke – a jobb a néma; a bal nyelvi leírásokra képes – a jobb inkább zenei; a bal időelemző, a jobb időszintetizáló; a bal az új, az addig nem látott, hallott információk elemzője, a jobb agyfél képi és mintafelismerése és elemzése kiváló; különösen, ha ismerős képek feldolgozásáról van szó; a bal algebrai és számítógépszerű, a jobb geometrikus és térben jobban tájékozódik. A bal részletek elemzésében kitűnő, a jobb inkább az egész feldolgozásában (holisztikus).

*Idézve: Hámosi József:
Az idegsejttől a gondolatig,
Kozmosz Könyvek,
1982.*

Magyar Tehetséggondozó Társaság

Dr. Balogh László
elnök

www.mateh.hu

Aktuális

Elsőként arról számolunk be, hogy a Magyar Tehetséggondozó Társaság 29. Országos Konferenciája nagy sikerrel került megrendezésre Budapesten az Európa 2000 Középiskolában 2018. szeptember 21-22-én, a rendezvényen közel kétszáz szakember vett részt. Ezúton is köszönetet mondunk azért az áldozatkész munkáért, amit Papp András igazgató úr által vezetett Tantestület végzett a konferencia előkészítése és megvalósítása során. Lenyűgöző volt mind a plenáris ülés, mind a szekcióülések előadásainak tartalmi sokszínűsége, ezekből minden résztvevő tudott meríteni magának új gondolatot, módszertani fogást tehetséggondozó munkája továbbfejlesztéséhez. A konferencia első pillanatától kezdve példásan előkészített volt, minden program gördülékenyen folyt, s kiemelendő az a bensőséges hangulat, amelyet az Európa 2000 Középiskola tanárai, munkatársai, tanulóit teremtettek a programok során. Köszönet mindannyiuknak! E helyen is köszönjük minden közreműködőnek, előadónak, résztvevőnek, hogy megtisztelték konferenciánkat, a támogatóknak pedig a segítségüket a sikeres megvalósításhoz! Külön is köszönjük a MTT vezetőségi tagjának, Laczó Sylvia igazgatóhelyettesnek a konferencia sikeres szervezése, megvalósítása érdekében végzett hatalmas és áldozatos munkáját! A konferencia szakmailag gazdag tartalmi részleteiről a Tehetség folyóirat e számában olvashatnak az érdeklődők. E konferencián került sor a Magyar Tehetséggondozó Társaság „Tehetiségekért” kitüntetésének átadására. Ebben az évben ketten kapták ezt meg a MTT Elnökségének döntése értelmében: dr. Pappné Herr Anna örökös igazgató, az Európa 2000 Középiskola alapítója, valamint Ábrám Tibor igazgató, a miskolci Lévay József Református Gimnázium és Diákotthon vezetője, a Magyarországi Református Egy-

ház Zsinatának világi alelnöke. Mindketten hosszú évekre visszamenően sokat tettek a magyar tehetséggondozás fejlődéséért, köszönjük ezúton is fáradozásukat, gratulálunk a kitüntetéshez, és további sikeres tevékenységet kívánunk!

Az Országos Konferencia első napján a MTT Elnöksége ülést tartott. Az ott megtárgyalt napirendek közül most kettőről adok rövid tájékoztatást. Az egyik a LIONS Clubok Magyarországi Szövetségével a nyáron kötött nagy jelentőségű együttműködési megállapodásból a MTT-re háruló konkrét tennivalók tervének megbeszélése volt. A napirend tárgyalásánál meghívottként jelen volt Demarcsek Györgyné a LIONS Clubok képviselőjében. Turi Katalin alelnök előterjesztésében konkrét programokról, tennivalókról állapodtunk meg az ülésen. Ebben az első lépés a 2018. november 9-re tervezett műhelybeszélgetés lesz, a közös tevékenységben érintett klubok és az MTT Elnöksége, Felügyelő Bizottsága valamint a Szakmai Tanácsadó Testülete tagjainak részvételével. Főbb témakörök: kapcsolatfelvétel a szekcióvezetőkkel, a kapcsolattartás formájában, módjában való megállapodások, a tevékenységről, aktuális feladatokról való kölcsönös tájékoztatás. Az elnökségi ülés másik fontos napirendi pontja a MTT-ről szóló új (papíralapú) szóróanyag végső változatának megtárgyalása volt. A tervet az Elnökség elfogadta, a megjelenés még ez évben várható.

Már is jelezzük, hogy a MTT jubileumi, 30. Országos Konferenciáját 2019. szeptemberében Egerben, a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban rendezzük. A program és jelentkezési lap 2019. augusztus közepétől lesz elérhető Honlapunkon. (www.mateh.hu)

Dr. Balogh László
elnök

A Magyar Tehetség gondozó Társaság 29. Országos Konferenciája

A konferencia 2018. szeptember 21-22-én került megrendezésre Budapesten az Európa 2000 Középiskolában. A sikeres rendezvényt ünnepélyes keretek között nyitotta meg az intézmény igazgatója, Papp András.

Elsőként Dr. Balogh László, a Magyar Tehesség gondozó Társaság (MTT) és a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének (MATEHETSZ) elnöke köszöntötte a résztvevőket. Tudományos ismeretterjesztő tevékenységének újabb szeletét bemutatta előadásában kitért a tehetségfejlesztő folyamatok rendszerszemléletére.

A hazai tehesség gondozásnak alig van olyan területe, melyre vonatkozóan ne készültek volna tudományos összegzések, mégis megtalálta azt a kutatási problémát, melynek tárgyalására és rendszerszerű elemzésére eddig ilyen mélységben nem került sor a hazai tehesség kutatás területén.

Ezt követően Zugló, Bp. XIV. kerülete polgármestere, Karácsony Gergely üdvözölte a résztvevőket. Hangsúlyozta, mennyire büszke, hogy egy ilyen volumenű konferenciát a kerületben rendeznek. Kiemelte az ország jövőjének szempontjából a tehettek felkarolásának fontosságát.

Dr. Házlinger György a Közép-Pesti Tankerület igazgatója vázolta a kerületi tehesség gondozó munkát. Ismertette azokat a programokat, amelyek az iskolákban a tehettek diákok fejlesztését szolgálják.

Bajor Péter a MATEHETSZ ügyvezető elnöke alapos és részletes bemutatást adott az általuk gondozott projektek helyzetéről, a jövő lehetőségeiről; segítséget nyújtott abban is, hogy mely területekre célszerű fókuszálni a tehesség gondozó munkákban.

A MTT és a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács (NTT) nevében köszöntöttük Franz J. Mönks professzort, a tehesség kutatás nemzetközi tekintélyét, az 1987-ben megalakult European Council for High Ability örökös tiszteletbeli elnökét. Mönks professzor előadásában nagyívű áttekintést adott Európa különböző országaiban folyó tehesség gondozó munkáról, nem titkolva el a még problémás, fehér foltok számító területeket sem.

Demarcsek Györgynétől, a nyíregyházi Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola igazgatójától, bepillantást kaphattunk arról, hogy a Nyíregyházi Lions Club, a helyi tehesség pontok képviselőjeként hogyan segíti a tehesség gondozó

oktatási intézményeket. Tájékoztatta a TÉT a tehetségsegítő projektről, a Tehetség Alap létrehozásáról, aminek célja a tehetségsegítők elismerése, ösztöndíj támogatás, eszközök biztosítása, a tehettek tanulók versenyztetése, utaztatása, támogatással művészeti képzésük elősegítése.

Dr. Bodnár Gabriella a felsőoktatás tehesség gondozásának aktuális kérdéseiről számolt be, mint a MTT Felsőoktatási Szekciójának vezetője. Hangsúlyozta, hogy a felsőoktatási intézményeknek fontos feladatuk és felelősségük van a Nemzeti Tehetség Programban. A felsőoktatásban részt vevő fiatalok visszajelzői és összegzői annak az eredménynek, ami a közoktatás a szülőkkel közösen elér a tehettek fiatalok fejlesztésében.

Kiemelte, hogy az oktatási intézményeknek rendszerben kell látniuk a tehesség gondozás folyamatát a felismeréstől a fejlesztő programban való részvételig. Nem csak az a feladatuk, hogy a fejlesztési programban résztvevő fiatalok ösztöndíjjal, pályázati lehetőségekkel segítsék és menedzseljék a munkaerőpiacig, hanem azokat a tehettek fiatalokat is támogassa, akik hátrányos helyzetük miatt kevésbé tudják érvényesíteni lehetőségeiket.

Dr. Dániel Zoltán a Pannon Egyetem adjunktusa a tehettek tanulók tanulási motivációjának fontosságára hívta fel a figyelmet. A Tudományos Diákköri Műhely olyan lehetőséget biztosít a tehettek hallgatóknak, amit tudományos munkájuk, tanulmányaik és további életükben hasznukra válik. A program keretében megrendezett Kutatószeminárium kurzus jelentősen hozzájárult a hallgatói szakmai és tudományos kompetenciáinak fejlődéséhez.

A hallgatók kutatómódszertani ismeretei szakonként és képzési szintenként eltérnek, ezért volt fontos, hogy a tehettek, TDK-zó hallgatók már BA szinten is ismerjék a folyamatot, és végig tudjanak vinni egy kutatást; s emellett az elméletben megtanult gyakorlati alkalmazása is lényeges a tudományos kutatásban, a TDK dolgozatok és a terpegyakorlatok esetében is. A kommunikációs, prezentációs és stresszkezelő tréningek során elsősorban kommunikációs ismeretek kerültek átadásra a hallgatóknak, ami kompetenciáik fejlesztése érdekében fontos.

Dr. Vass Vilmos egyetemi docens érdekes előadást tartott a kreativitás pedagógiájának fejlesztéséről. Mint mondta, napjaink pedagógiája a kreativitás fejlesztéséről és a személyre szabott tanulásról szól. A diákoknak igényük van arra, hogy felfedezzék a bennük rejlő tehetségüket, de olyan pedagógusokra is szükség van, akik felismerik ezt és segítenek kibontakoztatásában.

„Egy rendszer elején - csodálatos dolgok történnek. A gyerekek kíváncsiak, akarnak, sokat kérdeznek, lelkesek. Az, hogy az utána következő években mi történik velük nagyon komoly felelősséggel bír, de nem csak a pedagógusok szintjén, hanem az oktatási rendszer szintjén is” - mondta Vass Vilmos.

Papp András az Európa 2000 Középiskola igazgatója bemutatta az iskolában folyó tehetséggondozó munkát. Kiemelte, „hogy korunk tinédzserei számos kihívással néznek szembe, és nem könnyű a hétköznapi életben kapaszkodót találniuk. A felgyorsult fejlődésnek köszönhetően sok iskolás valószínűleg olyan szakmában fog dolgozni pár év múlva, amely jelenleg még nem is létezik. A Sean Covey 7 szokás személyiségfejlesztő módszerét beépítjük az egész éves tantervbe, hogy megalapozzuk a diákok jövőjének alappilléreit, megtanítsuk őket a felelősségvállalásra és egy életfelfogást adjunk át nekik.” Sean Covey szerint olyan szokások és képességek elsajátítása a kulcs, amely már tinédzser kortól segíti a másokkal való együttműködést, a felelősségvállalást. Covey módszere világszerte több millió iskolásnak jelent irányítót. Az Európa 2000 Középiskola már a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumi osztályokba is bevezeti ezt a hét szokáson alapuló nevelést. Eddigi tapasztalataik szerint ez módszer javítja a tanulmányi eredményt, csökkenti a magatartásproblémákat, és csapatmunkára, együttműködésre nevel. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy az Európa 2000 Középiskola kétnyelvű osztályából az érettségiző fiatalok felsőfokú nyelvvizsgával kerülhetnek ki, valamint az iskolában a tehetséggondozásra és a vállalkozói szemlélet kialakítására is kiemelt figyelmet fordítanak.

Horn György, az Alternatív Közgazdasági Gimnázium (AKG) pedagógiai vezetője a közel 30 évi sikeres alternatív pedagógiai módszerekről beszélt, erősen elmarasztalva a mostani hagyományos tanítási módszereket, amelyek nem eredményesek sem a diákok, sem a szakemberek körében.

„Mindazoknak az elvárásoknak eleget teszünk, amelyeket ma az iskolákkal szemben a társadalom megfogalmaz. Intézményes formában működünk, egész napos elfoglaltságot nyújtunk a gyerekeknek, a saját kerettantervünk megfelel a Nemzeti alaptanterv követelményeinek. De semmi másban nem felelünk meg annak a hagyományos iskolaképnek, amely az ipari forradalom idején alakult ki, és amit az oktatási intézmények jó része ma is közvetít. Sokkal inkább az egyéni útra, az egyéni tudás és tehetség kibontakoztatására vállalkozunk.” - hangsúlyozta. Bár mindenkinek egyéni fejlődési útja van, a szociális kompetenciák erősítése miatt sok a csoportmunka, páros munka az AKG-ban. Nem baj az, ha eltér a gyerekek tudása, sőt kifejezetten erőforrásként kezelik az eltérő ismereteket, hiszen egymásnak tudnak segíteni, egymást tudják kiegészíteni az egyes feladatokban. Olyan projektjellegű feladatokat adnak a gyerekeknek, amelyek megoldásához különféle képességeket, tudásokat kell használni. A csoport így tudja összerakni azt a produktumot, amit a végén be kell mutatniuk. Mindenki azt teszi hozzá, amiben a legjobb. És közben a másiktól nyilván tanul. Emellett, akiknek szüksége van rá, egyéni foglalkozáson is részt vehet.

Dr. Kovács Judit egyetemi docens arról tartott előadást, hogy a kétnyelvűség mennyiben járul hozzá a tanulók képességeinek fejlesztéséhez. A program többszörös fejlesztést tesz lehetővé egy időben a nyelv, a szaktárgy és a személyiségfejlesztés területén. A tanuló olyan fokra jut el,

ahová más oktatási programmal nem lenne képes. Nem különítik el az ismeretelsajátítást és a készségfejlesztést.

A CLIL-ben megszerethető nyelvtudás lényege: „Azt tanuljuk, amit használni fogunk az életben.” A tanuló a nyelvet, mint eszközt használja, így nagy mennyiségű ismerethez jut: „A világ a lábuk előtt hever” - mondta. Hangsúlyozta, hogy a kétnyelven tanulás olyan mértékű szellemi energiákat katalizál, amelyek más területekre is kiterjednek. Nevelési erejük nagy: önbizalmat, magabiztosságot adnak, segítik a világban való eligazodást több lehetőséget biztosítanak munkára, tanulásra, egyéni életcélok megvalósítására.

Györke Szilágyi Éva a Szóló Nonprofit Kft ügyvezetője és Anthony J. Laudadio oktatási vezető bemutatja, hogy a bilingual.hu kétnyelvű oktatás, hogyan tudja segíteni a tehetséggondozást. A program Magyarországon 2001-ben indult, első évfolyam 2012-ben végezte el a 8. osztályt, jelenleg 800 diák tanul óvodában és általános iskolában. 2018 szeptemberétől már az Európa 2000 Középiskolában is elérhető a kétnyelvű oktatási programuk. A módszer alapjait az alábbiakban határozta meg: a kétnyelvű családok modellje intézményi keretek között; párban tanítás magyar és angol anyanyelvű pedagógusok jelenlétével; kétnyelven történő korai nyelvfejlesztés; a magyar tananyag szerinti ismeretek megszerzése két nyelven; a magyar és az angolszász kultúra egyidejű megismerése.

Tóth Krisztina a Kesjár Csaba Általános iskola igazgatójának előadásából megtudhattuk, hogy a „7 szokás” program mennyiben járul hozzá a tehetséges tanulók azonosításához és személyiségének fejlesztéséhez. A legfontosabbakat az alábbiak szerint foglalta össze: friss, innovatív szemlélet; kiválóságot erősít, de leszakadót is támogat; alapértékeiben megkérdőjelezhetetlen; rendkívül változatos módszertan; a tehetségépítés egyedi eszköze.

Az első nap programja az ECHA diplomák és az MTT kitüntetések átadásával ért véget, melyeket Mönks professzor, dr. Balogh László elnök és Bodaneczky Lászlóné dr., a MTT ügyvivője adott át dr. Pappné Herr Annának az Európa 2000 Középiskola alapítójának, örökös igazgatójának, valamint Abrám Tibornak, a miskolci Léway József Református Kollégium és Diákokthoz igazgatójának, a Magyarországi Református Egyház Zsinata világi alelnökének. Az első nap díszvacsorával, rendhagyó zenei műsorral ért véget, ahol Kamarás Iván Jászai Mari díjas színművész, Bangó Margit Kossuth díjas előadóművész és Emilió, jazz dobos-énekes szórakoztatta a közönséget. Közben Kozák Ádám az iskola világbajnok ezüstérmes sakkozója szimulánt játszott a vállalkozó szellemű vendégekkel.

Szombat délelőtt a hagyományoknak megfelelően tehetségműhelyekben - Bilingual kétnyelvű, 7 szokás, Jó gyakorlatok, Digitális oktatás szekciók - folyt a munka. Ezek azok a fórumok, ahol az egy nyelvet beszélők egymásra találhatnak, a tervek realizálódnak, sokat jelentő szakmai kapcsolatok köttetnek. A szünetekben lehetőség volt a Társaság kiadványainak és az iskola tanulóinak alkotásaiból nyílt kiállítás megtekintésére.

A Jó gyakorlatok szekcióban a kollégiumi és zenei tehetséggondozásról, a sérült, és autista fiatalok körében végzett tehetségfejlesztésről folyt szakmai beszélgetés.

A Digitális oktatás szekcióban a résztvevők konkrét példákat ismerhettek meg a digitális oktatás lehetőségéről és gyakorlati megvalósításáról, a digitális lehetőségek egyre kiterjedtebb használatáról, a digitális értékelés lehetőségeiről.

A Kétnyelvű szekcióban a résztvevők megismerkedhettek a kétnyelvű és a kétnyelvű oktatás előnyeivel, az idegennyelv oktatás egyre nagyobb kihívásaival és módszertani sokszínűségével.

A „7 szokás” szekcióban a Sikeres emberek 7 szokása életvezetési program előnyeiről, a tehetséggondozásban betöltött lehetőségeiről folyt a szakmai tapasztalatsere.

A konferenciát dr. Balogh László, a MTT elnöke zárta. Meltatta a konferencia szakmai sokszínűségét, magas színvonalát, s megköszönte a szervezők munkáját és minden résztvevőnek a jelenlétét.

Európa 2000 Középiskola bemutatkozása

Az iskolát fenntartó Európa 2000 Közgazdasági, Idegenforgalmi és Informatikai Oktatási Központ Alapítvány 1992-ben alakult. Fő célkitűzése volt, hogy megfelelő felkészültségű és gazdasági viszonyokhoz rugalmasan alkalmazkodó, gyakorlatlalt rendelkező szakembereket képezzen. Cél volt továbbá, hogy egészséges identitását, másokat elfogadó, a világra nyitott, világos jövőképpel és európai értékrenddel rendelkező európai polgárokat neveljen.

Az Európa 2000 Középiskola olyan iskola kíván lenni, amely amellet, hogy tanulóinak egyéniségére épít, azt figyelembe véve oktat, nevel, fokozott erőfeszítéseket tesz afelé, hogy megőrizze családi közösségi jellegét.

Az iskola jelenleg közel 450 nappali tagozatos diákkal és mintegy 35 főállású tanárral rendelkezik. Iskolánk 3 épületben több mint 30 osztályteremmel, egy tucat speciálisan felszerelt szaktanteremmel, számítógépparkkal, jól ellátott könyvtárral, mozi teremmel és az újonnan nyitott tankonyhával, étteremmel rendelkezik. A légkondicionált, projektorral és aktív táblákkal felszerelt tantermek biztosítják a korszerű tanuláshoz szükséges feltételeket.

A diákok tehetségének kibontakoztatása érdekében a szükséges tárgyi és személyi feltételek segítenek a diákok fejlettségi szintjéhez alkalmazott ismeretek átadásában és az érettséghez szükséges tudás elsajátításában. A tanórán kívüli kulturális, sport és egyéb szórakoztató programok szervezése biztosítja a diákélet élményszerűvé tételét. A demokratikus értékrend kialakítását biztosítja a diákok jogainak aktív gyakorlása a Diákkormányzat (DÖK) és diákgyűlések szervezeti keretein belül.

Az iskola küldetése szerint, egy „olyan alapítványi fenntartású nevelési-oktatási intézmény, amely rugalmasan alkalmazkodik a mindenkori kihívásokhoz, családi környezetben biztosítja a diákok szellemi-erkölcsi-estti fejlődését. Célunk, egészséges identitását, másokat elfogadó, a világra nyitott és európai értékrenddel rendelkező polgárok nevelése.”

A fenti célok elérése érdekében, az alapítók szándékának megfelelően minden tanulója számára biztosítja a tanuláshoz megfelelő nyugodt, biztonságos, családi környezetet; az érettséghez szükséges szakmai tudás átadását; a tehetségük kibontakoztatásához szükséges tárgyi és személyi feltételeket; fejlettségi szinthez igazított ismeretek átadását.

Emellet biztosítja a diákok jogainak megismerését és annak gyakorlásának lehetőségét; a tanórán kívüli kulturális, sport és egyéb szórakoztató programok szervezését; a magyar és európai munkaerőpiacon való elhelyezkedéshez szükséges kompetenciák megszerzését; az iskolában nevelő és oktató pedagógusok részére a nyugodt, biztonságos és a hatékony munkához megfelelő környezetet; valamint a szülők számára lehetőséget nyújt az oktatási, tanítási és nevelő munkában való betekintésre, aktív részvételre. A nevelő-oktató munkánkban nagy szerepet kap a tehetséggondozás, felzárkóz-

tatás és a nyitott, érdeklődő, a tudást tisztelő személyiségek nevelése.

2018. szeptemberétől a négy és öt évfolyamos gimnáziumi képzésünk mellett beindítottuk a hat és nyolc évfolyamos képzéseket is. Idei évben került beindításra a 6 és 8 osztályos gimnáziumi képzésünk is. Mindegyikőjük esetében a tanulási-tanítási folyamat kiegészül egy speciális angol nyelvi programmal, a bilingual kétnyelvű képzéssel. Az egyes képzéseken belül diákjaink tehetségének kibontakoztatását szolgálják a film és média, nemzetközi vállalkozási, turisztika és emeltszintű angol tagozatok.

Fontosnak tartjuk az egyéni képességek figyelembevételét és maximális kibontakoztatását, melyet a különböző szakörök, iskolán kívüli programok, egyéni differenciált képességfejlesztés segíti.

A tehetséggondozás érdekében a tanulók képességeinek megfelelő csoportbontásban tanítjuk a matematika, a történelem, az idegen nyelv, a magyar nyelv és irodalom, a kompetenciafejlesztő tantárgyakat, a filmes tantárgyak nagy részét és a tagozat speciális tantárgyait.

Diákjainknak lehetőséget biztosítunk arra, hogy érdeklődésüknek megfelelő projektekben vegyenek részt. 2015-ben Akkreditált Kiváló Tehetségpont címet nyertünk. Évente 3-4 tehetséggondozó, tehetségfejlesztő pályázatot valósítunk meg, különböző tehetségterületeken. Ezek a projektek segítenek a tanulóknak, hogy a különböző tehetségterületeken kipróbálhassák magukat, illetve a kollégáknak az egyes területen tehetséges diákok beazonosításában segítséget jelentenek. Legsikeresebb projektjeink az évek alatt: Természettudományi pillanatok; EuMat avagy a Matek szép; Magyar sorstragédia: GULAG és a malenkij robot; Hangos vers; KOR-társ; Drakula nyomában angol nyelven; Fossziliavadászat - Ősi élőlények nyomában; Az éltető fény - geomorfológia és élővilág a Börzsönyben; MaTúra - A mindennapi élet matematikája, komplex tehetséggondozó projekt.

Tehetséges diákjaink érettségire, versenyekre, továbbtanulásra való felkészítését tehetségfejlesztő pedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus illetve a kollégák segítik.

Iskolánkban, az országban egyedülálló módon 2008-tól indítottuk el a japán nyelv oktatását. Nagy hangsúlyt fektetünk a személyes, közvetlen tanár-diák, diák-diák kapcsolatok kialakítására, fenntartására. Ösztönözzük diákjainkat és tanárainkat önképző, önfejlesztő tevékenységek folytatására. Sok vetélkedőt szervezünk, melyek közül kiemelkedik az általános iskolák számára minden évben meghirdetett természettudományos vetélkedő, vagy az iskolai műveltségi vetélkedő.

Iskolánkban sok a tanórán kívüli program, melyek közül a legfontosabbak: a Gólyatábor, a kora őszi közös főzőnap; nemzeti ünnepeinkhez kapcsolódó külső városi, sírkerti programok (március 15. és október 23.), valamint megünnepeljük a Hálaadást, a Karácsonyt, és a Farsangot; nyár elején tartjuk a Sportnapot és az iskolanapot, amit hagyományosan **Európa-napnak** nevezünk.

Diákjaink közül többen vesznek részt különböző sportágakban edzéseken és országos versenyeken is kimagasló, dobogós helyezéseket érnek el. Igyekszünk a versenyszerűen sportoló diákjainkat segíteni egyéni tanrend kidolgozásával, hogy az edzéseket össze tudják hangolni az iskolai elvárásokkal.

Diák-tanárral rendszert működtetünk, ahol a tehetséges, egyes területeken jó képességű tanulók segítik lassabban haladó társaikat, vagy hosszabb hiányzás esetén a tananyag pótlásában tudnak segítséget nyújtani. A diák tanárok kiegészítik a kollégák felzárkóztató munkáját. A MATEHETSZ tutorrendszerében és a kapcsolódó tehetségsegítő,- és fejlesztő programban is részt vesznek tehetséges diákjaink.

Az elmúlt években általános iskoláknak rendezett komplex természettudományos versenyek kapcsán jó kapcsolatot tudunk kialakítani a kerület általános iskoláival, melyet a későbbiek még több területre, és Budapest összes iskolájára

kívánjuk kiterjeszteni humán és idegen nyelv területén.

A 2017-es évben iskolánk kapcsolódott a „Sikerese emberek 7 szokása” címet viselő életvezetési program iskolai szintű bevezetéséhez, melyben a budaörsi Kesjár Csaba Általános Iskolával alakítottunk ki szakmai kapcsolatot. Iskolánk nemcsak kerületi és fővárosi, hanem országos szintű kapcsolataink is vannak. Egy hátrányos helyzetű térség, hátrányos helyzetű iskolájával a Prügyi Móricz Zsigmond Általános Iskolával is támogató együttműködést valósítottunk meg. Nyitott intézményként kívánunk működni. Jelenleg a digitális iskolává válás útjára léptünk, melyre az elkövetkezendő időszakban készítjük fel tanárainkat.

2007 óta veszünk részt rendszeresen pályázatokon és kiemelt célkitűzés nemzetközi projekteken való részvétel is. Több mint 10 éve épülő nemzetközi kapcsolatrendszerünk bővítését, különféle uniós projekteken (Comenius; Leonardo, ERASMUS+ programok) való részvétellel biztosítjuk, melyek segítségével alkalmunk volt már több ízben számos Európai Unió ország iskolarendszerével, oktatási módszereivel megismerkedni, szakmai programokon részt venni. Az elmúlt 10 évben tanáraink és diákjaink egy-egy csoportja Finnország, Lengyelország, Csehország, Olaszország, Spanyolország, Nagy-Britannia, Törökország, Litvánia, Ausztria, Görögország, Románia, Szlovákia, Svájc területén építettek szakmai kapcsolatokat, ismerkedtek az ottani oktatási rendszerrel és diákokkal, tanárokkal.

A 2010-ben induló HATÁRTALALNUL! programban, szinte minden évben részt vettünk melyeknek köszönhetően megszületett iskolánk első testvériskolai együttműködési megállapodása a csíkszeredai Joannes Kájoni Szakközépiskolával. 2015-ben iskolánk sikeresen pályázott az ERASMUS+ szakképzési program (KA1) elismerő **Mobilitási Tanúsítvány** elnyerésére, mellyel országosan csupán hét iskola dicsekedhet.

Egyedi jellemzők, sajátosságok tekintetében intézményünkben számos olyan szolgáltatást működtetünk, melyek sok esetben eltérnek a hagyományos iskolai módszerektől és eszközöktől. Egyedi vizsgarendszert működtetünk iskolánkban, melyek célja elsősorban, hogy a diákok számára világossá, érthetővé tegyünk elvárásainkat és felkészítsük őket az érettségi vizsgákra. Negyedéves értékelést alkalmazunk, év végén egy hetes vizsgaidőszak alatt az érettségi tantárgyakból vizsgáznak diákjaink, az érettségi követelményeknek megfelelően.

Intézményünk ECDL vizsgaközpont, **ECL Nemzetközi Nyelvvizsga** vizsgaközponti telephely, és emelt szintű érettségi központ.

Kesjár Csaba Általános Iskola

Az iskola 1988-ban kezdte meg működését, az akkori Budaörs legfiatalabb iskolájaként. Diákkezdemenyezésre 1992-ben vette fel Kesjár Csaba, a fiatalon elhunyt autóversenyző nevét, aki jelképe a tanárok és diákok által is képviselt értékeknek: a tiszta versenynek, az állandó önképzésnek, a motivált életvezetésnek.

Az iskola Budaörs kertvárosi övezetében kezdettől nyugodt, védett közösség volt. Az Önkormányzat, mint fenntartó inspirált az innovációra, ami találkozott a vezetés és a tantestület elképzeléseivel. Évekre visszanyúló kapcsolatuk van az ELTE, a Károli Gáspár Református Egyetem, különféle szervezetek és a Franklin Covey Hungary szakembereivel is, az utóbbi szervezetnek 2010 óta referenciainkolája az intézmény, 2017-től „Magyarországi referenciaintézmény”-státusz birtokosa.

Angol, informatika, német és testnevelés képzésre biztosítottak az emelt óraszámot. A diákok kiemelkedő eredményeket nyújtanak kompetenciaméréseken és középiskolai felvételikén. A tantervbe épített tehetséggondozás kezdettől alapja értékrendünknek.

2010-ben vette fel az iskola a kapcsolatot a Franklin Covey-val. A tantestület három napos, 7 szokás képzésen vett részt. A szakmai műhelynapokon hiteles eszközöket, gazdag ötlettart kaptak ahhoz, hogy a diákokat is megtanítsák az önálló életvezetési kompetenciákra.

Minden osztályban heti egy alkalommal a 7 szokás órák voltak, azonban erre már nem minden évfolyamon jut idő az emelkedő óraszámok miatt. A program ennek ellenére tovább él, hisz elemei bármilyen tantárgy keretei közé beépíthetők. A 7 szokás szelleme mindent áthat: ott van a falujáságon, a tanmenetben, az órarendben, és ami a legfontosabb: a gyerekek és a pedagógusok fejében is.

Nehéz jelentős változást kimutatni, mert az iskola mindig védettebb, nyugodtabb közeg volt, mint a magyar közoktatás átlaga. Mégis: közös nyelvet jelent a 7 szokás-program, erős „MI”-tudatot ad, jóval kevesebb a kezelést igénylő „megalázás” a gyerekek között, csökkent a sérültség, más-ság iránti intolerancia.

A diákok kimutathatóan egyre erőteljesebben rendelkeznek felnőtt készségekkel, önállóságuk, önképviselésük, az életben való bevalásuk 7 év mérésével alátámasztva egyre eredményesebb. Lexikalitás helyett projektben való gondolkodásuk számos képességük és készségük erősödését jelzi. A program bevezetése értékválasztás: jelzi, hogy az iskola nem pusztán a tantárgyi kiemelkedést értelmezi tehetségként, hanem a minőségi kapcsolatok megtanulását is.

Az intézmény adatai: Kesjár Csaba Általános Iskola; 2040 Budaörs, Ószibarack utca 29.; Telefon: +36-23-415-607 Honlap: www.kesjarcsabaiskola.hu; Kapcsolattartó: Tóth Krisztina, intézményvezető (igazgato@kesjarcs.sulinet.hu)

Kétnyelvű nevelés az Óbudai Százszorszép Óvodában

Az Óbudai Százszorszép Óvoda sajátos helyzetben működő intézmény. Fenntartója Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata, amely szerződésben megfogalmazott feltételekkel, a Szőlőtő Kétnyelvű Oktatási Nonprofit Kft. segítségével, 2001-től angol anyanyelvű pedagógusok segíthetik a nevelő-fejlesztő munkát az óvodában. Ezt megelőzően pedagógiai programunkat a kreatív személyiségfejlesztésre építettük, melynek alaptézise, hogy a kreativitás a problémák

iránti érzékenységben mutatkozik meg: A gondolkodás könnyedségében (fluencia), amely a szavak, gondolatok közötti kapcsolatok gyors képzésében nyilvánul meg. A gondolkodás rugalmasságában (flexibilitás), ez teszi lehetővé a megoldások célszerű variálását. A gondolkodás eredetiségében (originalitás), a szokatlan megoldások képességében rejlik. A kreativitás, az ötletesség a legfőbb hajtóerő a gyermek fejlődésében, a tehetségcsírákból tehetséggé alakulás folyamatában!

Fő célként fogalmaztuk meg a gyermeki kreativitás kibontakoztatását mozgásban, játékban, gondolkodásban, vizuális és verbális kifejezőképességben, vagyis az óvodai nevelési-fejlesztési területek teljes egészében. Ebben az alap gondolatba illeszkedett bele az innováció, mely lehetővé tette, hogy óvodásainkkal megismertessük az angol nyelvet, méghozzá oly módon, amely az óvodáskor fejlődéslektani jellemzőit leginkább szem előtt tartó módszerek bevezetésével egy idegen nyelv birtoklását adja ajándékba a gyerekeknek.

Kétnyelvű programunk működése

Miért? A kisgyermekkorai nyelvtanítás nem a tudatos nyelvhasználatot, nyelvi szabályok alkalmazását célzó nyelvtanulást, hanem a spontán, az anyanyelv elsajátításához hasonló nyelvelsajátítást tűzi ki célul, melynek távlati célja a kommunikációs kompetencia elérése idegen nyelven. Az ilyen korai nyelvelsajátításnak azért van létjogosultsága, mert az óvodások artikulációs bázisa még nem alakult ki az anyanyelvükön, így az még könnyen alakítható. Ebben az életkorban pszichológiai gátlások még nem akadályozzák a nyelvtanulást. A nyelvelsajátítás az anyanyelvi elsajátításához hasonlóan történik.

Hogyan? Programunk természetes, a kisgyermek életkori sajátosságainak megfelelő nyelvtanulási módot tartalmaz, melyben az új szavakat, kifejezéseket a folyamatos játék és egyéb hétköznapi tevékenységek természetes velejárójaként sajátítják el.

Kivel? Az óvodánkban működő „egy személy – egy nyelv” modell egy európai szellemiségű nyelvelsajátítási módszer. Lényege, hogy mindkét nyelvet külön személy képviseli. A nyelvi mintát egy-egy személy demonstrálja, így a gyermekek ösztönösen fordulnak a pedagógushoz annak saját anyanyelvén.

Mikor? A nap teljes egészében (a délutáni pihenés idejét kivéve) két pedagógus foglalkozik a gyerekekkel: a magyar óvodapedagógus és az angol anyanyelvű pedagógiai asszisztens. Így természetes módon jut el a gyerekekhez az angol nyelv. A két pedagógus mindig saját anyanyelvén beszél a gyerekekhez. Az angol nevelők a nyelvi kifejezéseket állandóan kísérik nonverbális szinten is. A gyerekek a helyzetből megértik, miről van szó, tehát szituatív felfogóképességük segítségével jönnek rá a nyelvi kifejezésformák jelentésére. Az óvodás gyermek érzelmvezérelt, énközpontú, aki kapcsolatot akar teremteni a számára kedves személlyel és játszani akar! Legfőbb eszközünk tehát az angol pedagógus gyerekközpontú, szeretetteljes személyisége és a játéktevékenység feltételrendszerének biztosítása. Az angol anyanyelvű nevelő bekapcsolódik a gyerekek játékába, alkalma nyílik a nyelvi fejlettségi szint felmérésére és az egyéni fejlesztésre. Részt vesz a gondozási tevékenységekben (étkezés, mosdó használat, öltözködés), amely alkalmat teremt a napi élethez kapcsolódó szavak, kifejezések spontán beépüléséhez.

A közösen megtervezett szervezett tevékenységek keretében a magyar pedagógussal összehangoltan közvetíti angol nyelven az ismereteket a gyerekek felé. A mi intézményünkben a projekt módszer, a komplex foglalkozások szervezése ennek a kerete. Ebben találtuk meg azt a leghatékonyabb, legsokoldalúbb pedagógiai módszert, amely élményt nyújtva, elegendő időt és ismétlési lehetőséget biztosítva segíti hozzá a gyerekek az élményszerű, motivált tapasztalati tanuláshoz és a nyelvelsajátításhoz.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Passzív szókincsük jelentős.
- Biztonsággal megértik az egyszerű, hétköznapi kommunikációban elhangzó mondatokat. Képesek az angol nyelvű kérdésekre az idegen nyelven, vagy anyanyelvükön válaszolni.
- Tómondatokban, vagy akár kulcsszavak egymás mellé rakásával mindennapi tevékenységeikről, illetve a feldolgozott témákról az idegen nyelven is megnyilatkoznak.
- Megnevezik a környezetükben lévő tárgyakat és ismerik az óvodában feldolgozott témakörökhöz tartozó legfontosabb szavakat angol nyelven.
- Jelentős számú angol nyelvű dalt, mondókát, verset és mesét is ismernek.

Folyamatos mérésekkel bizonyítjuk, hogy a kétnyelvű programban részt vevő óvodásaink képességeinek fejlődése az angol nyelv jelenléte mellett is egyenletes, sőt számos területen kimagasló. Tehetségük kibontakoztatása partner iskoláinkban folytatódik.

Magyar Tehetseggondozó Társaság

4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
Számiaszám: Budapest Bank:
10102086-14988802-00000008
Alakult: 1989-ben;
www.mateh.hu
Adószám: 19654487-1-09

Elnök: Balogh László
Örökös tiszteletbeli elnök:
Czeizel Endre

Alelnökök:

Heimann Ilona
Polonkai Mária
Sarka Ferenc
Tóth Tamás
Turi Katalin

Titkár: Szénási Istvánné
Ügyvivő: Bohdanecky Lászlóné

Az elnökség tagjai:

Balogh László, Bodnár Gabriella,
Bohdanecky Lászlóné, Dávid Imre,
Heimann Ilona, Kormos Dénés,
Polonkai Mária, Sarka Ferenc,
Szénási Istvánné, Tóth Tamás,
Turi Katalin
(Állandó meghívott: Százdi Antal)

Felügyelőbizottság:

Gönczi Sándor (elnök)
Bíró Gábor, Gyurcsó Gyuláné,
Takácsné Laczó Szilvia

Szekciók és vezetők:

Dél-dunántúli: Turi Katalin
Felsőoktatási: Bodnár Gabriella
Gyermekvédelmi: Kollmann J. György
Kelet-magyarországi: Dávid Imre
Kémiai és környezetvédelmi:
Török Istvánné
Művészeti: Berta József
Nyugat-dunántúli: Mentler Marianna
Óvodai: Szilágyi Ildikó
Szakértői: Heimann Ilona
Tanítói: Némethné Dávid Irén

**A MTT Honlap főszerkesztője és
rendszergazdája:**
Varga Árpád

T E H E T S É G

a Magyar Tehetseggondozó Társaság
negyedévente megjelenő szakmai,
információs kiadványa

ISSN: 126-8084

Szerkesztőbizottság:

Heimann Ilona, Mező Ferenc,
Százdi Antal, Tóth László

Felelős szerkesztő: Százdi Antal

Írásokat e-mailen várunk:
mtt@mateh.hu

Korábbi lapszámok: www.mateh.hu

Kiadja a Magyar Tehetseggondozó
Társaság
Felelős kiadó: Balogh László elnök

Készült: Wondex Kft. Miskolc
www.wondex.hu

Holokausz szakkör és tehetséggondozó program az Európa 2000 Középiskolában

Kiss Károly

Az intézmény vezetése teljes támogatásáról biztosította azokat a szakmai programokat, amelyek a tehetséggondozást, a diákok toleranciára nevelését, az előítéleteikkel való szembenézést és leküzdését állítják középpontba. A kiválasztásnál célunk volt a tehetségek azonosítása mellett a hátrányos helyzetű, de tehetséges diákok bevonása a programba, amit sikerrel teljesítettünk, mert külföldi származású diákok (török, vietnámi, indiai) mellett több, elvált és csonka családban, kollégiumban, szerényebb körülmények között élő diákot is életre szóló élményhez juttattunk. Renzulli tehetségmodelljét figyelembe véve három területen szerettük volna a diákok alapkészségeit fejleszteni: képesség, kreativitás, és a feladat iránti elkötelezettség területeit állítottuk a szakköri célok középpontjába. A legjobban mérhető eredményt a feladatok iránti elkötelezettséggel kapcsolatban tudtunk mérni. A résztvevő diákok nagyon nagy elkötelezettséggel, aktivitással képviselték iskolánkat a programokon. A tevékenységeket úgy hangoltuk össze, hogy a történelmi ismeretek mellett magyar irodalmi, kulturális és média szakos tudásukat is fejlesszék a diákok, úgy, hogy képességeik, kompetenciáik is szinte automatikusan, a feladat iránti elkötelezettség által motiválva fejlődjenek. A szociális kompetencia empatisz részé, a kommunikációs kompetencia szövegalkotási és verbalitási faktora, a diákok vitakultúrája, a tanulási készségek egész sora (az önálló kutatástól, szövegértéstől az IKT-kompetencia fejlesztéséig terjedően) bővült a szakköri munkában részt vevő diákok esetében. A program végén végzett felméréseink alapján beigazolódott, hogy a tanulók egyértelműen fejlődtek, bátrabbak, nyíltabbak lettek és nagyon motiváltak. (ld. az összefoglaló táblázatot a cikk végén)

A tanév során feldolgoztuk a holokausz nemzetközi eseményeit, a náci fajelméletet, a hitleri rendszer antihumánus gondolatvilágát, a holokausz nemzetközi és magyar eseményeit. A szakmai munka során a tanári előadás mellett a diákok prezentációi, kutatómunkája, a témához kapcsolódó könyvek, digitális anyagok (Cd-romok és filmek) feldolgozása is része volt munkánknak. A módszereinket és eredményeinket kiterjesztettük multiplikatív tevé-

kenységgel: az iskola osztályfőnökei és tanárai számára is elérhetővé tettünk gyakorlati módszereket, feladatokat, melyek a tanárok mindennapi munkájának hatékonyabbá tételével járulhattak hozzá a toleranciakészség fejlesztés és az előítélet ellenesség témakörében.

Ezek a gyakorlatok több esetben is katartikus hatást értek el diákoknál, akik így döbbsenek rá a náciizmus szörnyű, embertelen voltára. A lengyelországi tanulmányi kiránduláson Auschwitz látogatása során személyessé váltak a résztvevők számára az események, emiatt a diákok kérésére tétellé is tettük a holokausz témakörét történelemből. A szakköri munka és a tanulmányi kirándulás eredményeit a kerületben és iskolánk minden diákja számára egy reprezentatív kiállítással tettük emlékeztetővé. A diákok által készített képek, videók, prezentációk mellett elkészítettünk a holokausz emléknapra egy kiállítást, amit a szakkörös diákok tárlatvezetésével mutattunk be az iskola diákjainak és az érdeklődő látogatóknak. A legfontosabb módszertani hatás az volt, hogy a diákok elmélyítették ismereteiket,

hiszen az anyag elkészítésében, a kiállítás megrendezésében és megtartásában is ők játszották a fő szerepet. Így sikerült egy jól felépített szakmai tevékenységgel összehangolni a szakköri munkában nagyon aktív 12 diák, a tanulmányi úton részt vett 44 diák és az iskola 460 diákjának tevékenységeit, úgy, hogy egyre bővülő körrel érintkeztünk és adtuk át az ismereteinket, gondolatainkat és érzéseinket a téma kapcsán. A szakmai napról a zuglói kerületi tv, az iskola médiaszakos diákjai és a Tett és Védelem Alapítvány készített videót és publikálta a honlapján, mutatta be a kerületi tévében, újságban. A holokausz témája kifejezetten alkalmas volt arra, hogy a diákok személyes élménnyé tegyék a történelmi tapasztalatot, fejleszteni tudják szociális és kommunikációs készségeiket és bátran képviseljék az európai humánumot, az alapvető emberi jogokat és értékeket úgy, hogy érvekkel felvértezve tudjanak vitázni, kommunikálni.

Hasznosnak tarthatjuk a tehetséggondozás szempontjából, hogy tantermi kereteken kívül, kisebb csoportban, hatékonyan, a diákok érdeklődését, egyéni képességeit figyelembe véve (mivel más-más tehetségterületeken rendelkeznek kimagasló képességekkel), az egyes tehetségterületeket lehetett fejleszteni úgy, hogy az élményszerű tanulást össze tudtuk kapcsolni a kiérlelt szakmai tapasztalatokkal, tevékenységekkel. A kis csoportban elkezdődött a digitális iskolai oktatás alapjait is lerakni, csoportmunka, digitális programok és eszközök használata segítségével. Az iskolai közösségi élet fejlesztése szempontjából hasznosnak bizonyult az is, hogy a diákok egymást segítették, tanították és az általuk elkészített anyagokkal mutatták be személyes érzéseiket a többieknek. Ez hozzájárult ahhoz, hogy olyan diákok is merjenek és akartak kérdezni a másik, tárlatvezető diáktól, akik az órákon passzívak, motiválatlanok voltak. Mindez az alsóbb évfolyam diákjainak érdeklődését is felkeltette és a szakköri munka további folytatására, fejlesztésére ösztönzi a szakkörvezető tanárokat.

A tehetségfejlesztés dimenzióinak eredménye táblázatban:

Iskolai szinten	Csoportszinten	Egyéni szinten	SIKERKRITERIUMOK
TOLERANCIA-KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE	KOOPERACIO FELADATOK, TEVEKENYSÉGEK SZETOSZTASA	ELMELYITETT ISMERETEK	Külső megjelenések: kerületi újság, híradó, országos napilap, iskolai diák és szülők, tanárok szintje
ELŐÍTÉLETEK LEBONTÁSA	KÖZÖS CÉLERT DOLGOZNI	ESZTETIKAI ÉRZEK FEJLŐDÉSE	KÉPESSEGEK FEJLESZTÉSE:
EMPÁTIA és ELFOGADÁS	INTERJÚK, KUTATÁSOK	SAJÁT TEHETSÉGTÉRÜLET FELFEDEZÉSE	mindenki megtalálta azt, amiben tehetséges
PROJEKTSZEMLELET ELFOGADÁSA	FILMKÉSZÍTÉS	DIGITÁLIS ESZKÖZÖK, MÉDIA AKTÍV HASZNÁLATA	KREATIVITÁS:
DIÁK TANÍT DIÁKOT	PREZENTÁCIÓK	VERBALITÁS FEJLŐDÉSE	videók, cikkek, kiállítás, SKYPE interjú, tanulmányi út feldolgozása, új ismeretek és kutatások elvégzése
TANARI SZEREP VÁLTOZÁSA: PROJEKTSZEMLELET	KIÁLLÍTÁS és ELŐADÁS	ÉLMÉNYSZERŰ TAPASZTALATOK	FELADAT IRÁNTI ELKÖTELEZETTSÉG:
ÚTFAJTA TECHNIKÁK	OKTATÁSI VERSENYEN IDNULÁS	ONÁLLÓ MUNKA VÉGZÉS	Megtanultak csapatban, projektszemlélettel dolgozni, felismerték, hogy egymásra vannak utalva

Tehetség gondozás a Táncsics Mihály Tehetség gondozó Kollégiumban

Tolnai Róbert Zsolt

Örülök, hogy a konferencián több kollégium is bemutatthatta az intézményében folyó szakmai munkát. Az a tapasztalatom, hogy a kollégiumokban folyó nevelő-oktató, tehetség gondozó munka egy kicsit hátrébe szorult, és nem kap annyi figyelmet, mint az iskolákban folyó tehetség gondozás.

Igaz, hogy a kollégiumban a tehetség gondozás kicsit más, mint az iskolában, de ugyanaz a cél.

Egy kollégiumi nevelőtanárnak alkalmazkodnia kell az iskolai szaktanár célkitűzéseire, s a diák érdekében szoros kapcsolatot kell tartania az iskolai szaktanárral. Ugyanakkor a kollégium család pótló szerepet is betölt, így személyesebb a pedagógus-diák kapcsolat. Ezért jobban kitűnnek azok a képességek, amelyek az iskolában kevésbé: így például a szociális képesség, vezetői kompetencia. A kollégiumban kevésbé van időkorlát, több lehetőség van késő délutáni, hétvégi programok szervezésére. A kollégiumban nincs teljesítési kényszer, így sokkal felszabadultabban tud a diák részt venni tehetség gondozó programban.

Az alábbiakban szeretnék bemutatni néhány, a kollégiumunkban működő tehetség gondozó programot.

1992-ben a Sziklai Sándor és a Táncsics Mihály Kollégium egyesítésével jött létre intézményünkben az úgynevezett „spec-részleg”. Fő profilja az egyetemi felvételre, versenyekre, illetve emelt szintű érettségire való felkészítés. Főleg a természettudományi tantárgyakra (matematika, fizika) fókuszál.

A versenyfelkészítő tehetség gondozó program heti rendszerességgel 2 órában zajlik, és a tehetség gondozás egyik alapelemét, a gazdagítást, a tudás megosztást alkalmazza.

A tehetség gondozó szakkörök fontos feladata (a kompetenciák, a tudás elmélyítése mellett), hogy módszertanilag is felkészítse a gyerekeket a különböző versenyekre. Megtanítsa a diákokat a kooperatív tanulásra, közös gondolkodásra, feladatmegosztás-

ra (erre van szükség például a Bólyai Versenyen), ugyanakkor felkészítse az egyéni teljesítményeket mérő versenyekre is.

A 2000-ben indult *Arany János Tehetség gondozó Program (AJTP)* főleg a hátrányos helyzetű gyerekeket szeretné bevonni a tehetség gondozásba. A programot az az elv hívta életre, hogy meg kell adni az esélyt Magyarországon valamennyi fiatalja számára, hogy versenyképes tudással rendelkezzen. A BMSZC Puskás Tivadar Távközlési Technikum, Infokommunikációs Szakgimnázium és a Táncsics Mihály Tehetség gondozó Kollégium, mint partnerek alapító intézményként vesznek részt a programban. Az AJTP-ban tanuló diákok esetében a tehetség gondozás szorosan összetartozik a hátránykompenzációval. Az egyes részterületeken tehetségjegyeket felmutató diákokat fel kell zárkóztatni más területeken (pl.: tantárgyi, nevelési, kulturális). Kollégiumunk komplex hagyományrendszeréből és viszonylag nagy létszámú nevelőtestületének megfelelő összetételéből adódóan az alábbi területeken végez még tehetség gondozó munkát:

Nyelvi tehetség gondozás: a nyelvi tehetség gondozás angol, német, latin nyelvből heti 2 órás emelt-, középszintű képzésen, vagy heti 2 órás felzárkóztató szakkörön valósul meg, igazodva a tanuló képességeihez. Jelentkezéstől függően zajlott még felkészítés spanyol és orosz nyelvekből. A tanulók évente (lehetőség szerint) részt vesznek külföldi tanulmányi kiránduláson is.

Művészeti, zenei tehetség gondozás: hamar felismertük, hogy nyitnunk kell a művészeti ágak irányába is. (Ma már több mint negyven diákunk van a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakgimnáziumból, és több mint harminc tanuló van a Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnáziumból). A művészeti tehetség gondozásban a kreativitást, alkotóképességet szeretnénk fejleszteni.

Játékklub: 2011-ben indult kísérleti jelleggel. Társasjátékokat, kártyajátékokat, táblajátékokat, illetve logikai játékokat próbálhattak ki a diákok.

A program sikerességét mutatja, hogy több, mint harminc állandó (akik heti rendszerességgel vesznek részt benne) és több mint ötven alkalmi résztvevője van. Továbbfejlesztettük a programot, és a MATEHETSZ-es pályázati segítségével bevonjuk a diákokat a játékok megtervezésébe, elkészítésébe is.

Ökokollégium célja a diákok megismertetése a kollégiumi környezettudatosság projektjével és az ökoiskolai programmal. Bekapcsolódás, A Világ legnagyobb tanórája” kezdeményezésébe, az ENSZ 17 globális céljának megismertetése, pályázati tanuló bevonásával, „tudatos vásárlás” megismertetése.

A tehetség azonosítás típusai, amiket a Táncsics Mihály Tehetség gondozó Kollégiumban alkalmazunk: Tanári jellemzés: megfigyelésen, megismerésen alapul; tesztek és felmérések (pl.: Garner féle személyiségi profil); kérdőívek: tanulási stílus; tantárgyi felmérők (minden tanév elején); iskolapszichológusok véleménye (az AJTP -ben); szülői jellemzés; diák és szobatársak jellemzésének figyelembe vétele. Tanév elején elkészítjük a „Tehetség regisztert”. Ez olyan adatbázis, amely tartalmazza a tehetség ígéretek és a már azonosított tehetségeket is (a kollégisták szakmai, tanulmányi, kulturális és sportsikereit, versenyeredményeit összegyűjtő regiszter).

Ez kiindulási pontja az egyéni fejlesztési tervnek, amelyet minden diákról elkészítünk, s ami tájékoztat, orientál, döntéseket alapoz meg és szakmai programok alátámasztásul szolgál.

Tehetséggondozás autista fiataloknál az Addetur Középiskolában

Mottó:

„Ha egy gyerek biztatásban él, megtanulja az önbizalmat.

Ha egy gyerek megértésben él, megtanulja a türelmet.

Ha egy gyerek dicséretben él, megtanulja az önbecsülést.

Ha egy gyerek helyeslésben él, megtanulja magát szeretni.

Ha egy gyerek elismerésben él, megtanulja, hogy jó, ha célja van.”

Dorothy Law Nolte

Az Addetur Baptista Gimnázium, Szakgimnázium és Szakiskolát 1993-ban az Addetur (Adj hozzá) Alapítvány hozta létre mozgássérült fiatalok oktatására. Fenntartását 5 éve vette át a Baptista Szeretetszolgálat. Jelenleg 12 osztályban 220 tanuló nevelését, oktatását látjuk el.

A mozgássérült fiatalok mellett ép és egyéb sajátos nevelési igényű - látás- és hallássérült, beszéd fogyatékos - beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő (BTM) tanulók képzését is ellátjuk. Társadalmi igényre reagálva néhány éve autista fiatalokat is felvesszünk.

Hitvallásunk, hogy az emberek különbözőek, így a gyerekek is azok. Ebből következik, hogy az iskola csak akkor lehet eredményes és hatékony, ha ezt figyelembe veszi és egyénileg fejleszti a tanulókat. Mi ezt tesszük az ép és a sérült tanulóinkkal egyaránt. Az erősségeiket fejlesztjük, a gyengeségei-

ket próbáljuk szintre hozni. Hisszük, hogy minden tanulónak van erőssége sé tehetséges valamiben. Így minden diákunk tehetséggondozását és gyengeségeinek fejlesztését elvégezzük. Több jó gyakorlatot is kidolgoztunk, most háromra van lehetőségünk említést tenni: a személyiségfejlesztésről, a komplex fejlesztésről és a képzőművészeti gyógypedagógiai terápiáról. Nagyon fontosnak tartjuk a *személyiségfejlesztést*, amelyet a pedagógusok, a fejlesztőpedagógusok, a konduktorok, a gyógypedagógusok és a gyógypedagógiai asszisztensek közösen végeznek. Legfőbb célja a reális énkép kialakítása. Olyan célokat kell diákjainknak maguk elé állítani, amelyeket el tudnak érni. Sérült fiatalok gyakran nem hisznek magukban. Ha mi elhiszük, hogy képesek valamit megcsinálni, ők is el fogják hinni, és így sikerül is. Mi a kerekesszékes, a látássérült vagy az autista tanulókkal evezni, barlangászni, bobozni megyünk. A szalagavatón a sérült lányok ugyanolyan fehér keringőruhában táncolnak, mint a nem fogyatékkal élő társaik. Tanulóinkat úgy neveljük, hogy saját kereteik között minél teljesebb életet éljenek.

A *komplex fejlesztés* részeként fontosnak tartjuk az osztályközösségek érzékenyítését, ahol a sérült ember világát közelebb hozhatjuk társaikhoz. Egymás megismerése és a különbözőségek megértése utat jelent egymás elfogadásához, ami az összehangolt osztálymunka és közösségépítés feltétele. Különösen nagy szerepet kap ezeken az alkalmakon a kommunikációs akadálymentesítés az autizmussal élő tanulóinkkal kapcsolatban.

Az elmúlt években nagyobb létszámú autista fiatalot fogadunk intézményünkbe. Kezdeményeztük a szülőfórum megalakítását, ahol lehetőség

van egyeztetni az autista tanulóinkkal kapcsolatos tapasztalatokat, nevelési célokat. A fiatalok igényére reagálva kerül bevezetésre az autizmusban érintett diákok számára a Szexuális nevelés program. A tanítási órákon történő tanulástámogatás, a gondozási, önellátást segítő gyógypedagógiai asszisztensi feladatok mellett egyéni vagy kiscsoportos konduktív és sérülés specifikus gyógypedagógiai fejlesztéseket végzünk. A kezdő gimnáziumi évfolyamon Önálló Élet program működik, ahol a tanulók kreatív, ügyintézésrel, önálló tevékenységek gyakorlásával foglalkoznak.

2009. óta működő jó gyakorlat a *Képzőművészeti gyógypedagógiai terápia*, aminek célja a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű középiskolai fiatalok életpálya építésének és pályaválasztásának segítése. Gerincét a képzőművészeti alkotó munka képezi. Az alkotás cél és eszköz is egyben. Cél, hiszen az alkotóképesség ébrentartása érdekében történik a kreativitásfejlesztés és a vizuális, valamint az általános képességfejlesztés is. Eszköznek pedig azért nevezhetjük, mert az alkotás segítségével érzük el a kívánt terápiás hatást (tudatosság, feszültségoldás, környezettel való kommunikáció, realitásérzék stb.). Fontos arany szabály, hogy minden munkában van valami gyönyörű és nincs menthetetlen tárgy. Mindenben fel lehet fedezni a szépet és különlegeset. Ötleitek megvalósításakor kifejezhetik vágyaikat, érzéseiket, s emellett olyan maradandót hozhatnak létre, amivel saját vagy szeretteik környezetét gazdagíthatják. A munka során lehetőségük van egymásra reagálni. Fontos, hogy ők is segítsenek társaiknak, ami jót tesz szociális érzékenységüknek, kapcsolataiknak.

Tehetségtelenségnek lenni nem szenvedés, de tehetségesen tétlenül heverni: gyötrelém.

Jászai Mari zsinművész (1850-1926)

Tehetségfejlesztés a Budapesti Egyesített Középiskolai Kollégiumban

Virágh Krisztina

Kollégiumunk 2012-ben alakult meg, három intézmény összevonásával, 607 férőhellyel. Kezdetben a munkánkat az egységesítésre törekvés jellemezte: a jogelőd intézmények nevelőtestületeinek a sokszínűsége, azok előnyei, a különböző munkaformák összehangolása, az épületek közötti kapcsolattartás formáinak kialakítása, s nem utolsósorban a pedagógiai munka dokumentumainak egységesítése volt a legfontosabb.

Speciális tehetségfejlesztő program: A program ötlete egy az egyesítéskor „örökölt” TAMOP program alapján született, melynek mottója az volt, hogy vegyük át és alkalmazzuk gyakorlatokat, az elsajátított ismereteket. A teljes egészében az intézmény specifikumaira elkészített program maga a BEKK-Spec. A kidolgozása a 2015-2016-os tanévben kezdődött. A feladat nagysága új kihívások elé állította a nevelőtestületet, bevezetésére a következő tanév októberében került sor. A BEKK-Spec az érettségi utáni képzésben részt vevő diákokra fókuszál, számukra kívánja kedveltebbé tenni a kollégiumi foglalkozást. A program életre hívását indokolta többek közt a diákok motiválása, a foglalkozások színesítése, az érdeklődés felkeltése a kötelező foglalkozások iránt. Három programcsomagot hoztak létre a kollégáim, melyek témakinálatai lefedik a Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogram (KNOAP) tematikus témaköreit. A program kapcsán 38 téma került

kidolgozásra, mely összesen 56 óra foglalkozást biztosít. Az egyfajta mintatárként funkcionáló, kidolgozott foglalkozástervek 120 oldalt tesznek ki. Kredit rendszer alapú a program, ami azt jelenti, hogy a diákoknak a KNOAP által meghatározott éves óraszámot kell teljesíteni, de oly módon, hogy a témák közül ők maguk választhatnak.

A BEKK-SPEC. 1 kötelezően választható témákat, foglalkozásokat tartalmazó csomag, mely az értelmi fejlődésre, a képességek kibontakoztatására, az önmegvalósításra fókuszál, és a felnőtt életre való felkészítés címet viseli. A BEKK-SPEC. 2 a tanulók lelki gazdagodásának segítségét célozza. A programcsomag fontos funkciója a mentális fejlesztés, az egészségre nevelés, mely a mindennapi élet kérdései címet kapta. A BEKK-SPEC. 3 témakörei a mindennapok kultúrájával (életmód, életstílus, stb.), az életvezetés problémáinak kezelésével, a létezés szeretetével foglalkozik. Olyan alapvető szociális és viselkedési normák jelennek meg a választható foglalkozások révén, melyek az emberi együttéléshez (különösen manapság) nélkülözhe-

tetlenek: például a kooperáció, az együttműködés, a segítőkészség. Szándékunk ezért is a szociális kompetenciák közösséget érintő területeinek fejlesztése, erősítése, az egyéni célokat is segítő, de a társadalmi létről sem megfélemező módszerek és eszközök alkalmazása révén. Ez a programcsomag a létezés szeretete címet kapta. *A program hatékony és eredményes?*

Természetesen a nevelőtestület vegyes érzelmekkel fogadta, mint minden újat. Átlag 10-15 fő látogatta a foglalkozásokat kezdetben, de voltak 20-25 fős foglalkozások is. Összesen 180 fő vett részt az új foglalkozásokon a bevezetés évében. Az első tanévben 6 hónap alatt 30 téma került feldolgozásra, 87 órában, 16 foglalkozásvezető kolléga részvételével, ám ennél sokkal több kolléga bevonása is lehetséges.

Eredmények: A fiatalabb diákok is érdeklődést mutattak a foglalkozások iránt, főként a választhatóság miatt. Több foglalkozáson is megjelentek nem a célcsoporthoz tartozó diákok is. Egy-egy kolléga előadásmódja, személyisége iránt érdeklődők rendszeresen részt vettek az adott kollégák foglalkozásain, a számukra előírt kreditek összegyűjtése után is. Gyakran előfordult, hogy a 45 percesre tervezett foglalkozások 60 percen túlra nyúltak az érdeklődő jelenlévők aktivitása miatt.

A program tehát eredményes? A válaszunk a kérdésre egyértelműen igen!

*A szerző
az intézmény vezetője.*

*Miért nem elég tehetségesnek lenni?
Az engedelmek is kell hozzá, ugye, felebarátaim?*

Friedrich Nietzsche filozófus (1844-1900)

Nyitottan a világra – Magabiztos angol nyelvtudással Tehességgondozás a Bilingual.hu Angol – Magyar Párban Tanítói Programban

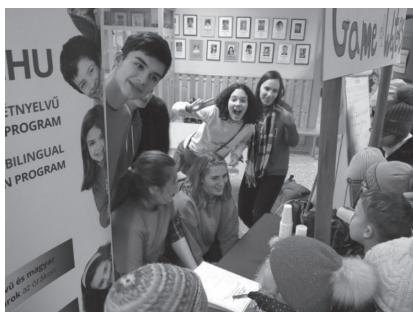
Anthony J. Laudadio - Györke-Szilágyi Éva

Az ezredfordulón merült fel az igény egy olyan nyelvsajátítási módszer kifejlesztésére, mely a magyar oktatási rendszerbe szervesen illeszkedve a diákokat már korai tanulmányaik során magabiztos angol nyelvtudáshoz juttatja. Ezt az igényt felismerve, több nemzetközileg elismert módszertan ötvözésével dolgozta ki a Szőlőtő Alapítvány kétnyelvű programját, amely Bilingual.hu Program néven működik óvodában és általános iskolában.

A program 2018 szeptemberétől pedig már középiskolában is, az Európa 2000 Középiskolában.

A Bilingual.hu angol – magyar párban tanítói kétnyelvű program korai nyelvsajátítási alapokra építve diákjait közel anyanyelvi szintű, magabiztos nyelvtudáshoz juttatja már fiatal korukban. Ezzel olyan eszközt ad kezükbe, mellyel a világra nyitottan, erős kommunikációs készséggel és kritikus gondolkodással felvértezve már önállóan is képesek szembenézni a 21. század egyre növekvő kihívásaival.

Mivel programunk a hazai követelményeknek megfelelő pedagógia program alapján működő óvodákban és a

magyar Nemzeti Alaptanterv szerint működő iskolákban van jelen, hiszünk abban, hogy a tanuló semmit nem veszít a magyar oktatási rendszer által biztosított nemzeti és szakmai alapokból, egyidejűleg nagyon sokat nyer a kétnyelvűségen keresztül.

Hiszünk abban, hogy a leghatékonyabb nyelvsajátítási mód a kétnyelvű család modellje, melyben a két tanár azonos süllyal használja a két nyelvet. A párban tanítás során a tanórákon egyszerre van jelen egy angol és egy magyar anyanyelvi pedagógus, akik egymással és a két nyelvet folyamatosan váltva ismertetik a tananyagot. Nagyon fontos elvünk, főként kisgyermekkorban, az egy személy – egy nyelv, azaz, hogy ugyanaz a személy mindig csak az adott nyelven szól a gyerekekhez. Nincs fordítás: a célnyelven (jelen esetben angol nyelven) elhangzott anyagot nem fordítjuk magyar nyelvre, a különböző nyelveken elhangzó anyag egymásra épül.

A párban tanított szaktárgyak oktatásának módszertani alapja a CLIL, azaz tartalom és nyelv integrációja a nyelvoktatásban. Ez a megközelítés figyelembe veszi mind a tanóra tartalmát, mind pedig az (idegen) nyelvet, ami a tananyag befogadásához és alkalmazásához szükséges. Egyszerűbben fogalmazva - ismeretek (például matematika) és nyelv elsajátítása egy időben, mely lehetővé teszi, hogy anyelvhazsnalat „szükségessé” váljon.

Más szóval, a CLIL lehetővé teszi, hogy a nyelv ne tantárgy, hanem a ta-

nulás eszköze legyen. Az angol, mint idegen nyelv oktatása során a kommunikációközpontú megközelítésre helyezük a hangsúlyt. EFL (azaz angol, mint idegen nyelv) módszertani alapoknak megfelelően a tanuló-központú oktatás áll a központban. Angol nyelvőránk egy nyelvűek, az angol anyanyelvi tanár csak a célnyelvet használja. A tanórákon a tanár célja a segítség és az iránymutatás, maximalizálva mindeközben a tanulók lehetőségeit a beszédre, a gondolkodásra és az aktív, élvezetes felfedező ismeretszerzésre. A nyelvi szerkezetek kidolgozását a tartalmi elemek mellett a legáltalánosabb nyelvi elemek használata vezérli. Számunkra az angol nem egy tantárgy, sokkal inkább egy kommunikációs eszköz.

A Bilingual.hu kétnyelvű programunkban a tehességgondozás a mindennapi tevékenység része: a kommunikációközpontú nyelvoktatás során a tanulók egyrészt magabiztos nyelvtudásra tesznek szert, másrészt a tartalom és a nyelv integrációja, az interdiszciplináris megközelítés a tantárgyak elsajátítását is elmélyíti. A végzős osztályok eredményei alátámasztják, hogy egyrészt sikeresen teljesítenek a Cambridge középfokú (KER B2) nyelvvizsgán – a kiemelkedő tanulók akár felsőfokú (KER C1) szinten - másrészt jóval az országos és iskolai átlag felett teljesítenek a tantárgyi megmérettetések, kompetenciafelmérések, felvételi vizsgák alkalmával is. Ezen felül az, hogy a tanórán jellemzően a kommunikációra, a párban vagy csoportban való együttműködésre, a tanulói részvételre helyezük a súlyt olyan, a 21. században már nélkülözhetetlen készségeket fejleszt, mint a kritikus gondolkodás, komplex problémamegoldás, együttműködés, emberekkel való bánásmód, érzelmi intelligencia, döntéshozatal, tárgyalási készségek, rugalmas gondolkodás.

Minden gyermekben meg van a cselekvési vágy, a világmindenség megismerésének igénye, csak annak kibontakozását kell elősegíteni.

Mária Montessori (1870-1952) orvos, pszichológus, pedagógus.

A digitális értékelés alkalmazásának tapasztalatai az Európa 2000 Középiskolában

Baranyai Péter

Intézményünkben, az Európa 2000 Középiskolában régóta alkalmazunk különböző eszközöket, szoftvereket és módszereket, hogy közelebb tudjunk kerülni a digitális oktatás világához. Tesszük ezt azért, mert hiszünk abban, hogy megfelelő módon alkalmazva a technológia nagy szolgálatot tud tenni az oktatásban. Kulcsszó azonban a szolgálat, mivel nem arról van szó, hogy a digitalizáció felszámolná, feleslegessé tenné a tanári munkát, hanem arról, hogy megfelelően alkalmazva, ezekkel az eszközökkel hatékonyabban tudunk tanítani.

Ehhez kulcsfontosságú, hogy felmérjük az aktuális körülményeinket és annak megfelelő lépésekkel igyekezzünk előrehaladni. Nagyon fontos, hogy a különböző újítások beszerzése előtt elemezzük, hogy az adott eszköz, szoftver, módszer valóban hatékonyabbá teszi-e munkánkat, nem kell-e túl sok időt vagy energiát befektetnünk a belőle nyert haszonhoz képest. Át kell gondoljuk a digitalizáció célját, hogy pontosan mit is akarunk elérni vele. Ha ezt nem tervezzük meg előre, nem készítünk előzetes elvárásokat, majd a gyakorlatban nem követjük nyomon az eredményeket, könnyen abba az illúzióba eshetünk, hogy nagyon jó dolgot csinálunk, de valójában eredménytelenül...

Nagyon sokféle program van ma már a világban, amiket az internet segítségével pillanatok alatt el is érhetünk. Ezen eszközök használata feltételezi, hogy egyrészt a kolléga rendelkezik egy számítógéppel vagy korszerű telefonnal. Feltesszük, hogy a diákok is rendelkeznek hasonló eszközökkel és az iskolában működik egy gyors internet elérés is. Ha ezek a feltételek adottak, úgy tudjuk ezeket a szoftvereket alkalmazni a munkánkban, például a tanulók értékelésében.

A digitális értékelésnek több változata ismert, ezek közül szeretnék néhányat bemutatni, amit használunk az iskolában. Biztos vagyok benne, hogy néhány ismerős lehet közülük, de remélem sikerül pár új információval is szolgálnom.

A Kahoot programot elsősorban telefonon érdemes használni, nagyon szép, színes, izgalmas, a diákok versenyszellemét erősítő alkalmazás. Óra közben kitűnően lehet előre legyártott kérdéseket feltenni vagy kivetíteni a diákoknak, amikre négyféle válasz közül választhatnak rövid, pár másodperces határidővel. Ezzel a módszerrel ellenőrizhetjük, hogy a diákok értik-e az eddigi anyagot. Valóban az összes diák tud válaszolni, nem csak a felszólított néhány. A játékos kis szünetek felpezsdítik az óra hangulatát, a diákok egy idő után jobban fognak figyelni, hogy tudjanak válaszolni a kérdésekre. A program hátránya, hogy sokféle, változatos feladatokat nem tudunk rajta készíteni

A Khan Academy honlapját elsősorban matematika szakos kollégáim szokták használni. Előnye, hogy a diák egyedül is tud haladni a matematikai feladatokkal, beállítható a nehézség szintje és motivációként pontokat lehet benne gyűjteni. Sajnos az amerikai matematika oktatáshoz van a rendszer kalibrálva, így jelentős eltérések vannak a honlapon található évfolyam tananyag és a hazai tananyag között.

A Socrative tesztprogramban többféle feladattípust lehet készíteni, azonnali visszajelzést kap a tanár az ered-

ményekről és egyszerű használni. Iskolánkban, az év végi vizsgák egy része is ezzel a programmal történik, a diákok lexikális tudását és kötelező ismereteinek ellenőrzésére kiváló. Sajnos, a diákjaink nagyon ügyesek és kreatívak, így megtanulták az elmúlt esztendőben hogyan is játszhatják ki a rendszert, hogyan tudják a következő évfolyam tesztkérdéseit megszerezni, amit egy évig őrizgetnek, majd megtanulják a következő vizsgára.

A Bee the Best honlap személyes kedvencem. Volt. Sajnos a honlap, az előadásom előtt pár nappal megszűnt, anyagi gondok miatt. Ez a kiváló hazai kezdeményezés nem talált megfelelő szponzorra. A honlap minden hónapban pontokat ad a diákoknak, amelyeket a hónap végén egy érdemjegyre lehet cserélni. Ezek a pontok dolgozatokból, szorgalmikból, felszerelés meglétéből, hiányából (mínusz pont), bármiből gyűlhetnek. A cél az, hogy a diák egy rosszul sikerült dolgozat után ne azt érezze, hogy mindennek vége. Játékosan, változatosan, egymással versengve tudnak pontokra vadászni egész hónapban. Mivel látják egymás eredményeit is, ezért extrán motiváltak a tanulásra. Három osztályban használtam a honlapot, mindenhol látványos javulást értünk el az előrehaladásban és a teljesítményben is. Reménykedem, hogy hasonló honlapra bukkanok, mert remek támogatója volt a munkámnak.

Összegezve: az IKT eszközök hasznosak az oktatásban, különösen nagy segítséget jelentenek az értékelésben, de mindegyikhez kell gondos, alapos tervezés és utólagos értékelés is. Ezek nélkül csupán az erőforrások felesleges elégetését érjük el anyagilag és szellemileg is.

A szerző
történelem, japán szakos tanár.

Ó, tehetség! Te csodálatos szikra az ember lelkében. Te csoda, aki csak akkor ébred fel, mikor a pillanatot elkövetkezik!

Jászai Mari zűmművész (1850-1926)

A tehetséges tanulók szociális énképe

Dr. Tóth László

Az énképet legegyszerűbben úgy határozhatjuk meg, mint az önmagunkra vonatkozó észleletek rendszerét (Tóth, 1995). Bő száz évvel ezelőtt az énképet egydimenziós konstrukciónak tartották, később azonban a kutatások kiderítették, hogy az énképnek több összetevője van. Például Bracken (1992) szerint (aki tesztet is kidolgozott az énkép mérésére) ezek a következők: szociális énkép, kompetencia énkép, érzelmi énkép, tanulmányi énkép, családi énkép és testi énkép. Jelen tanulmányban ezek közül a szociális énképet tesszük vizsgálat tárgyává részben azért, mert a szociális elfogadás minden gyermek fejlődése és jólléte szempontjából fontos mozzanatot képvisel, másfelől azért, mert az oktatásszervezés szempontjából adalékot szolgáltat annak tisztázásához, hogy melyik jobb a tehetségesek számára: a képesség szerinti homogén vagy heterogén összetételű csoportban való tanulás. Röggvest látni fogjuk, hogy a kérdés megválaszolása korántsem egyszerű.

A tehetség mint szociális stigma

A tehetséges tanulók fejlett kognitív képességei segíthetik őket abban, hogy barátokra leljenek (legalábbis ötödik évfolyamon) – összehasonlítva a nem tehetségesekkel –, de a serdülőkorhoz érkezvén ez az előnyük eltűnik (Schneider, Clegg, Byrne, Ledingham és Crombie, 1989). Fontos hangsúlyozni, hogy az előny csak az ötödik osztályosokra vonatkozik, mert más kutatások azt találták, hogy a középiskolás tanulóknál a magas kognitív képesség negatív stigmával párosul. Schroeder-Davis (1999) középiskolásoknál vizsgálta a szociális stigma hatását. A diákoknak esszét kellett írniuk arról, milyenek szeretnének inkább lenni: legintelligensebbnek, legatlétikusabbnak vagy legjobb kinézetűnek. A kutató 3514 esszét gyűjtött össze. Ezek 54%-a arról szólt, hogy a tanulók a legintelligensebbnek szeretnének lenni. Ugyanakkor az esszék 22%-a arról tanúskodott, hogy az intellektuálisan tehetséges tanulókkal szembeni szociális stigma igenis létezik. Másképpen fogalmazva: a nagyon okos tanulókat a többiek ellenérzéssel fogadják.

A heterogén csoportokban lévő tehetségeseknél azt találták, hogy ők különféle technikákkal próbálnak megküzdeni a „kiváló képességű” státuszukkal (például Faust, Rudasill és Callahan, 2006, és sokan mások). Swiatek (1995) kidolgozta a Szociális Megküzdés Kérdőívet (Social Coping Questionnaire,

SCQ) annak megállapítása érdekében, miként próbálják minimalizálni a tehetségesek a rájuk ragasztott stigmát. Ötféle megküzdési technikát állapított meg: a tehetségesség tagadása, igazolás a kortárs csoporthoz és ilyen módon próbálva népszerűsége szerzt tenni, a kortársak elfogadásának keresése, az aktivitási szint növelése, és végül félelem a kudarctól. Ezek a technikák mind a megküzdési stratégia körébe tartoznak, de egyúttal megőrzik a szociális énkép elemeit, és lehetővé teszik, hogy a tehetségesek hasonlítsanak az átlagos tanulókhöz.

Swiatek (1995; 2001) kutatásai jól illusztrálják, mit kezdenek a heterogén csoportokban lévő tehetségesek a rájuk akasztott stigmával. Míg a gyermekkorban lévő tanulók nagyra becsülik a kognitívan tehetségeseket, mihelyt belépnek a serdülőkorba, ez a nagyra becsülés elkezdi csökkenni annak okán, hogy igazodjanak a kortársak szociális normáihoz. Ezzel egy időben a tehetségesek ráébrednek, hogy a frissen tapasztalt hangulati és szorongási problémáikon úgy tudnak úrrá lenni és levezetni a stresszt, ha megküzdési technikákat vetnek be.

A szociális stigma tudatosulása mellett a tehetségesek arról is beszámolnak, hogy a tehetségük szociális hátrányt jelent a számukra az iskolában és otthon egyaránt. Coleman és Cross (1988) kutatásában 99 középiskolai tanulót vizsgáltak, akik egy nyári táborban vettek részt. A tehetséges diákok arról számoltak be, hogy másnak érzik magukat, mint a többiek, és a tehetségüket szociális hátrányként élik meg. A kutatók hozzátették, hogy valószínűleg az is számít, milyen típusú középiskolákból jöttek a tábor lakói, de ennek hatását nem vizsgálták.

Nem világos azonban, hogy a tehetségesek képesség szerinti csoportosítása (homogén és heterogén csoportok) milyen hatással van a tanulók pszichoszociális sikerességére. A tehetséges tanulók nem tudtak egyetértésre jutni abban, hogy van-e bármiféle szociális előnye a homogén csoportosításnak (Adams-Byers, Whitsell és Moon, 2004). Egy 44 fő tehetségesekkel nyári táborban végzett kutatás azt találta, hogy a tehetségesek abban általában egyetértettek, hogy a képesség szerinti csoportosítás előnyös, de abban már bizonytalanok voltak, mennyire szolgálja ki a társas igényeiket a homogén csoport. A kutatás azt találta, hogy a diákok egyharmada szeretne együtt maradni a nem tehetséges kortársakkal, akikkel már

korábban kapcsolatot létesített. Ezek a tanulók tisztában voltak azzal, hogy a képességeik tekintetében nincsenek egy szinten, de vélekedésük szerint az intellektuális különbség őket nem zavarja. Másfelől a diákok kétharmada úgy vélte: a velük hasonló képességekkel szeretne együtt lenni, mert könnyebben megtalálják a hangot egymással.

A tehetség mint szociális előny

Egy klinikai esettanulmány – amely a kortársak szerepét tanulmányozta a tehetségesek életében – arra következtetésre jutott, hogy a hasonló képességű társak szociális előnyökkel járnak a tehetségesek számára (Lee, 2002). Ezek az előnyök: versengő, támogató, motiváló és szerepmoделlek nyújtása a serdülők tehetségének fejlődéséhez. Nyilván egy esettanulmányból nem lehet következtetéseket levonni a teljes tehetséges populációra nézve, mindenesetre ez a tanulmány jól rávilágít, milyen fontos szerepeket töltenek be a tehetségesek egymás életében.

Amikor a tehetségesek homogén csoportjának pszichoszociális működését tanulmányozzák, rendszerint nyári programok keretében teszik (például McHugh, 2006, és sokan mások). A tapasztalat az, hogy a tehetséges tanulók 97%-a 6 hónappal a nyári tábor után arról számolt be, hogy a táborban új barátokra tettek szert, és a tanulók fele azt állította, hogy ezek a barátságok megmaradtak annak ellenére, hogy az új barátok más iskolákba jártak, tehát az eltelt hat hónap során közvetlenül nem érintkeztek egymással.

A homogén csoportokban tartott nyári táborok társas előnye jól dokumentált a vonatkozó irodalomban, ahogy azt McHugh (2006) áttekintése is mutatja. Egy 140 tehetséges tanulóval tartott nyári tábor kutatása azt mutatta, hogy nemcsak egyműek között alakult ki barátság, hanem az ellenkező neműek között is (Rinn, 2006). E nyári tábor viszonylagos rövidege (két és fél hét) különösen értékes teszi az eredményeket. A kutató azt feltételezte, hogy ez a gyors változás a tehetségesek szociális énképében az egymáshoz való gyors alkalmazkodás következménye, hiszen a tanulók a tábor előtt nem ismerték egymást. Viszont a táborban együtt ettek, együtt aludtak, együtt mentek foglalkozásokra, szinte mindent együtt csináltak. A kutató megjegyezte, hogy a tábor lényegében kényszerhelyzet, a tanulók úgy tudnak alkalmazkodni az új környezethez, hogy mozgósítják a társas képességeiket.

Jóllehet a homogén módon csoportosított tehetségesek szociális énképére irányuló kutatások legtöbbször kétségkívül nyári táborok keretében folyt, volt azért egy évre kiterjedő, iskolában végzett kutatás is. Amikor a tehetségeseket homogén módon csoportosították, fejlett szociális énképet mutattak nemcsak az egyenmük barátsága terén, hanem a romantikus vonzalmak terén is (Wright és Leroux, 1997). Ezt a kutatást 25 homogén módon csoportosított tehetséges tanulóval végezték, és mérték a szociális énképet tanév elején és tanév végén. Azt találták, hogy az eltelt egy év alatt jelentősen fejlődött a tanulók szociális énképe a kialakult barátságok és romantikus kapcsolatok talaján. Ezek a tanulók tudatában voltak annak, hogy különböznek az átlagos képességű tanulóktól, a velük készült interjúk pedig azt mutatták, hogy nagyon a kedvükre van az azonos képességűkből létrehozott társas környezet.

Asszertivitás és tehetség

Mindeddig csak az olyan énkép-kutatásokról volt szó, amelyek a tehetségesek szociális énképet a szociális elfogadás észlelése szempontjából vizsgálták. Jóval kevesebben vannak az olyan kutatók – például Byrne és Shavelson (1996) és még alig néhányan –, akik szerint a szociális énkép vizsgálatakor a szociális elfogadás észlelése mellett a szociális készségek kinyilvánításának észlelését is figyelembe kell venni. A szociális készségek legfontosabbika az asszertivitás, vagyis hogy valaki mennyire tudja magát szociális helyzetekben érvényesíteni. Iskolai környezetben a gyermekek nap mint nap versengenek egymással, így nagyon fontos nekik, hogy mennyire tudják magukat érvényesíteni. A kutatók a szociális elfogadás és az asszertivitás között elég magas ($r > 0,74$) korrelációt találtak. Ez azt jelenti, hogy két különböző, de egymással összefüggő tényezőről van szó, vagyis azok az emberek, akik szerint mások őket elfogadják, egyúttal azt gondolják, hogy a szociális készségeik igen jók.

A tehetség szempontjából homogén osztályok hatása a szociális énképre

Egyes kutatók azt tartják, hogy ha a tehetséges tanulókból iskolai osztályokat képeznek, az előnyösen hat a szociális énképre, mivel így a tehetséges tanulóknak kevesebb stigmával kell megküzdeniük, ennél fogva a társas élet területén kevesebb problémájuk akad. Serdülők esetében viszont bizonyíték van arra nézve, hogy a tanulmányi sikerességet (ami pozitívan korrelál a kognitív képességekkel) a kortársak leértékelik, emiatt az ilyen diák csoportbeli helyzete negatív lesz, szélsőséges esetben ki-közösítik (például Hopmeyer Gorman,

Kim és Schimmelbusch, 2002, és sokan mások). A tanulmányi kompetencia sokkal erősebben összefügg a társak elfogadásával az alsó tagozatosoknál, mint a felső tagozatosoknál vagy a középiskolásoknál (Vannatta, Gardsein, Zeller és Noll, 2009). Feltehetően ez az oka annak, hogy amikor a tehetségesek belépnek a serdülőkorba, inkább egymást választják partnerül. Eder (1989) demonstrálta, hogy azok a serdülők, akiket a tanáraik jól teljesítőnek tartanak, az általános énképüket, a tantermi légkört és az énkép szociális összetevőjének elfogadás alkategóriáját pozitívabbnak tartják, ha a velük intellektuális szinten hasonlóképpen többet vannak az osztályban (háromtól hétig). Ebből következik, hogy a szociális énkép elfogadás alkategóriájának fejlődéséhez az biztosítja az optimális helyzetet serdülőknél, ha az egyformán jó képességűek együtt lehetnek, leginkább számukra kialakított külön osztályokban.

Mindazonáltal a tehetségesekből kialakított osztályokban a szociális énképre, ezen belül az elfogadásra irányuló kutatások nem mentesek az ellentmondásoktól. Például Cross és Swiatek (2009) kimondottan tehetségesek számára létesített középiskolában 1039 diákot vizsgáltak két éven keresztül, és arra jutottak, hogy e diákok sokkal jobban elfogadták egymást, és sokkal jobban beilleszkedtek az iskolában, mint azok a tehetségesek, akik heterogén osztályban tanultak. Ezzel szemben Delcourt et al. (2007) nem találtak semmilyen különbséget a tanulók által észlelt szociális elfogadás tekintetében alsó tagozatosoknál a tehetséges osztályok diákjai ($n=290$), a normál osztályokban tanuló tehetségesek ($n=50$), és a normál osztályokban tanuló átlagos képességű diákok ($n=120$) között. Ráadásul a tehetségpedagógia területén kívüli, különböző országokban végzett kutatások (például Ausztrália, Németország, Szlovénia) szintén azt mutatták, hogy a képesség szerinti csoportosítás egyáltalán nem befolyásolja a szociális énképet.

Preckel és Brüll (2008) a szociális énkép elfogadás összetevőjét kutatták az alsó tagozatot befejező és az első középiskolás évet elkezdő, tehetségesek osztályaiba járók és a normál osztályokba járó tehetségesek között. Azt találták, hogy a tehetségesek osztályaiba járók által észlelt elfogadás mértéke kezdetben kissé emelkedett, azaz pozitív irányba fejlődött, de ez nem volt tartós. A kezdeti emelkedést később jelentős csökkenés követte, végül a tehetségesek osztályaiba járók szociális énképbeli elfogadás összetevője alacsonyabb volt, mint a nem tehetségeseké normál osztályokban. Makel, Lee, Olszewski-Kubilius és Puttala (2012) tehetsé-

gesek számára szervezett nyári táborban szintén instabilitást találtak az elfogadás tekintetében. A program előtt az elfogadás szignifikánsan alacsonyabb volt, mint a program végén, de hat hónappal a program után – amikor a tehetségesek visszatértek a saját normál osztályukba – jelentősen csökkent.

Összességében azt lehet mondani, hogy a tehetségesek szociális énképe és a képesség szerinti csoportosítás közötti összefüggésre irányuló kutatások egymásnak ellentmondó eredményeket hoztak, ami gyakorlati szempontból azzal magyarázható, hogy különböző életkorú tanulók csoportjaival folytak a kutatások, különböző módon határozták meg a tehetségesek azonosításának kritériumait, vagy különbözőek voltak a tanulók csoportosításának módjai (például nyári táborok az iskolákban létesített tehetséges osztályokkal szemben).

Felhasznált irodalom

- Adams-Byers, J., Whitsell, S. S., Moon, S. M. (2004): *Gifted students' perceptions of the academic and social/emotional effects of homogeneous and heterogeneous grouping*. *Gifted Child Quarterly*, 48, (1), 7–20.
- Bracken, B. A. (1992) *Examiner's Manual for the Multidimensional Self Concept Scale*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Byrne, B. M., Shavelson, R. J. (1996): *On the structure of social self-concept for pre-, early, and late adolescents: A test of the Shavelson, Hubner, and Stanton (1976) model*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 599–613.
- Coleman, L. J., Cross, T. L. (1988): *The perceived competence of intellectually talented students*. *Gifted Child Quarterly*, 32, (3), 310–314.
- Cross, T. L., Swiatek, M. (2009): *Social coping among academically gifted adolescents in a residential setting: A longitudinal study*. *Gifted Child Quarterly*, 53, 25–53.
- Delcourt, M. A. B., Cornell, D. G., Goldberg, M. D. (2007): *Cognitive and affective learning outcomes of gifted elementary school students*. *Gifted Child Quarterly*, 51, 359–381.
- Eder, F. (1989): *The school and classroom climate as perceived by highly gifted students*. *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie*, 3, 109–122.
- Faust, R. C., Rudasill, K. M., Callahan, C. M. (2006): *An investigation into the gender and age differences in the social coping of academically advanced students*. *Journal of Advanced Academics*, 18, (1), 60–80.
- Hopmeyer Gorman, A., Kim, J., Schimmelbusch, A. (2002): *The attributes adolescents associate with peer popularity and teacher preference*. *Journal of School*

Psychology, 40, 143–165.

- Lee, S.-Y. (2002): *The effects of peers on the academic and creative talent development of a gifted adolescent male. The Journal of Secondary Gifted Education*, 14, (1), 19–29.
- Makel, M. C., Lee, S.-Y., Olszewski-Kubilius, P., Puttalaz, M. (2012): *Changing the pond, not the fish: Following high-ability students across different educational environments. Journal of Educational Psychology*, 104, 778–792.
- McHugh, M. V. (2006): *Governor's schools: Fostering the social and emotional well-being of gifted and talented students. The Journal of Secondary Gifted Education*, 7, (3), 50–58.
- Preckel, F., Brill, M. (2008): *Grouping the gifted and talented: Are gifted girls most likely to suffer the consequences? Journal for the Education of the Gifted*, 32, 54–85.
- Rinn, A. N. (2006): *Effects of a summer*

program on the social self-concepts of gifted adolescents. The Journal of Secondary Gifted Education, 17, (2), 65–75.

- Schneider, B. H., Clegg, M. R., Byrne, B. M., Ledingham, J. E., Crombie, G. (1989): *Social relations of gifted children as a function of age and school program. Journal of Educational Psychology*, 81, (1), 48–56.
- Schroeder-Davis, S. J. (1999): *Brain, brawn, or beauty: Adolescent attitudes toward three superlatives. Journal of Secondary Gifted Education*, 10, (3), 134–147.
- Swiatek, M. A. (1995): *An empirical investigation of the social coping strategies used by gifted adolescents. Gifted Child Quarterly*, 39, (3), 154–160.
- Swiatek, M. A. (2001): *Social coping among gifted high school students and its relationship to self-concept. Journal of Youth and Adolescence*, 30, (1), 19–39.
- Tóth László (1995): *A tanulók motiváci-*

ós sajátosságai és az iskolai teljesítmény. In: Balogh László, Bugán Antal, Kovács János, Tóth László (szerk.): Fejezetek az alkalmazott lélektan köréből. A KLTE Pszichológiai Intézetének kiadványa, Debrecen. 153–165.

- Vannatta, K., Gardsein, M. A., Zeller, M., Noll, R. B. (2009): *Peer acceptance and social behavior during childhood and adolescence: How important appearance, athleticism, and academic competence? International Journal of Behavioral Development*, 33, 303–311.
- Wright, P. B., Leroux, J. A. (1997): *The self-concept of gifted adolescents in a congregated program. Gifted Child Quarterly*, 41, (3), 83–94.

A szerző
habilitált egyetemi docens,
a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézet
Pedagógiai-Pszichológiai Tanszékének nyugalmazott vezetője.

Komplex versenyrendszer a József Attila Középiskolai Kollégiumban

A József Attila Középiskolai Kollégium Zugló közép-pontjában helyezkedik el, sok iskola közvetlen környezetében. A kollégium költségvetési létszáma 120 fő. Intézményünk koedukált (74 leány, 46 fiú férőhely). A köznevelési törvény előírásai szerint öt évfolyamcsoportot indítottunk. A tanuló-csoportok kialakításában az azonos életkor dominált. Az intézmény hagyományosan több iskola tanulót helyez el, melyek tanulmányi követelmény rendszere is eltérő. Tanulóink fele szakköznevelésbe jár, illetve gimnazista. Nem könnyű feladat a kapcsolattartás az iskolákkal és a különböző képességű, életkorú és érdeklődésű tanulókat tanulmányi szempontból egy azonos szintre hozni, és a gyengébbeket felzárkóztatni. Ezt a munkát segíti a lelkes, kreatív, de ugyanakkor keményen dolgozó nevelőtestület. Tanulóink tanulmányi munkáját, és egész kollégiumi tevékenységét tanévenként két alkalommal mérjük, értékeljük a Komplex versenyrendszer alapján. A Komplex versenyrendszer szabályzata rögzíti azokat az alapelveteket, követelményeket, amelyeket a tanulóknak teljesíteniük kell a tanév folyamán a különböző tevékenységi területeken: tanulmányi munka, kulturális tevékenység, sport, közösségi munka, tisztaság, magatartás.

Az értékelés pontszámokban/kreditekben történik.

Tanulmányi munka: (elvárt szint: 3 pont)

1,0-2,0 = 1 pont
2,01-2,8 = 2 pont
2,81-3,0 = 3 pont
3,01-3,5 = 4 pont
3,51-3,99 = 5 pont
4,00-4,50 = 6 pont
4,51-4,84 = 7 pont
4,85-5,00 = 8 pont

Közösségi munka: (elvárt szint: 6 óra)

1 óra: 1 pont

Kulturális tevékenység: (elvárt szint: 20 pont)

- évfolyamszintű, illetve kiscsoportos tematikus foglalkozásokon való részvétel: 1 pont
- tematikus évfolyam foglalkozás keretében kiselőadás tartása: 3 pont/ alkalom
- szakkörön való részvétel: 0-5 p/félév – a szakkört vezető tanár elbírálása alapján
- egész kollégiumi tagságot érintő kulturális rendezvény (megemlékezés, irodalmi est, teaház, városnézés): 3 pont

Sporttevékenység (elvárt szint: 15 pont)

- rendszeres konditerem használat: 0-5 pont
- igazolt sportolók sporttevékenysége: 3 pont/félév
- Házi bajnokságokon a csapat elért helyezése alapján: +3, 2, 1 pont
- sportszakkörön való részvétellel 1 pont/alkalom
- Az évfolyamszintű és az egész kollégiumi tagságot érintő kirándulásokon való részvétel: 10 pont

Tisztaság: (elvárt szint: 2 pont)

- 2,50 átlagig = 0 pont
- 2,51 – 2,60 = 1 pont
- 2,61 – 2,71 = 2 pont
- 2,72 – 2,80 = 3 pont
- 2,81 – 2,90 = 4 pont
- 2,90 – 3,00 = 5 pont

Tanuló neve	Tanulmányi munka	Közmunka	Kulturális tevékenység	Sport	Tisztaság	Magatartás	Össz.			
XY	4,35	6	12 ó 12 p	20 p	15 p	2,98	5	3	61	
XY	3,66	5	6 ó 6 p	42 p	44 p	2,98	5	5	107	
Elvárt szint	-	3	-	6	20	15	-	2	3	49

A komplex versenyrendszer összegző értékelés, a tanulók teljesítményének, fejlődésének átfogó minősítése. Eredményei évről évre segítenek meghatározni a fejlesztendő területeket és meghatározzák az intézmény erősségeit, gyengeségeit. Ezek figyelembevételével tervezzük a pedagógiai tevékenységünket és határozzuk meg a rövid- és hosszú távú céljainkat.

A kollégiumban folyó mérési- és értékelési rendszert tanév elején megismertetjük a tanulókkal és a szülőkkel is. Fél-évkor és tanév végén a szülők részére megküldött levelek pontos képet nyújtanak 1-1 tanuló kollégiumi munkájáról, tanulmányi tevékenységéről, ez kiegészül a tanulónak a kollégiumban tanúsított magatartásával, viselkedésével. A levelek tartalmazzák a kollégiumi tevékenységrendszer eredményességét mérő komplex eredmények szöveges értékelését is. A Komplex versenyrendszerre épülő értékelés célja a helyzetfelmérés, diagnózis, döntés előkészítés, tanulási folyamat segítése, a kitűzött célok, követelmények megvalósulásának nyomon követése és ellenőrzés egy hatékonyabb pedagógiai munka érdekében.

TEHETSÉGEK TÁBORA

Beszámoló a MATEHETSZ Tutor programjának keretében szervezett nyári önismereti táborok tapasztalatairól

Dr. Suhajda Csilla Judit

“Gnóthi szeauton!” – Ismerd meg önmagad!” – áll a Delphoi jósda előtemplomának kapuján. Az évezredek óta ismert intelem meghatározó üzenete állt a MATEHETSZ (Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége) által koordinált Tutor program nyári önismereti táborainak megálmodói, szervezői és megvalósítói előtt. A tábor célja az volt, hogy a köznevelésben tanuló, a Tutor Programban résztvevő diákok maradandó élményekben részesüljenek, miközben önismeretet támogató, kreativitást, önkifejezést, együttműködési készségeket fejlesztő gyakorlatokon vesznek részt. A program további célkitűzéseként szerepelt, hogy a megszokott mindennapi iskolai rutinból kiemelje és olyan impulzusokhoz juttassa a tehetséges diákokat, amelyek fejlesztik tehetség-területüket, miközben támogatja önismeretük fejlődését és ezáltal egyéni élet- és karriercéljuk megfogalmazását. A táborokban 2 helyszínen (Izmeny és Kerecsend), 4 turnusban összesen 114, 15-18 éves diák vett részt, amelyekre a fiatalok előzetesen motivációs pályázat keretében jelentkezettek.

„Önmagunk megismerése a legnagyobb utazás, a legfélelmetesebb felfedezés, a legtanulságosabb találkozás.”

/Márai Sándor/

Az önismeret nem más, mint az önmagunkról alkotott képünk, amelynek kettős összetevője van, az énfogalom és az önértékelés. E kettősség nem csak azt jelenti, hogy előzetes tapasztalataink alapján meghatározzuk tulajdonságaink jellegét és irányát, hanem azt is, hogy képesek vagyunk felmérni lehetőségeinket és korlátjainkat. A reális önismeret hozzásegít a sikeres életpályadöntésekhez és az adekvát helyzetértékeléshez.

Az önismeret sokszínű tartalmat takar, ezért az önismereti munka során érdemes hangsúlyt fektetni a személyiségjellemzők (pl. érdeklődés, képesség, kompetenciák) megismerésére, a célok, értékek megfogalmazására, az érzelmek, érzések tudatosítására,

valamint a másokkal kapcsolatos viszonyunk (pl. empátia, kommunikáció, együttműködés) felmérésére és fejlesztésére.

Mindezek alapján látható, hogy az önismeret fontossága és felértékelődése a mai rohanó, impulzusokkal és információval teli világunkban nyilvánvaló, ugyanakkor pont e tényezők miatt az azzal való foglalkozásra kevesebb idő jut mind az iskolában, mind pedig a fiatalok egyéb tevékenységei között. Ezért is lényeges, hogy a fiatalokkal való munka során hangsúlyt fektessünk az önismeret mélyítésére és a tapasztalatok szerzésére, amelyre a nyári táborok kiváló lehetőséget biztosítanak.

A 6 napos önismereti táborok alapvetően három témakör köré szerveződtek: az önismeret, a kommunikáció és az együttműködés olyan területek, amelyek társas közegben megfelelően körüljárhatók és amelyekkel kapcsolatban a legnagyobb igény fogalmazódik meg a célcsoport körében. A szakmai programok keretében fontosnak tartottuk tudatosítani, hogy milyen jelentősége van az önismeretnek a mindennapi élet során, hiszen nélkülözhetetlen az önbizalomhoz, amely feltétele az önbecsülésnek. Meghatározó ugyanakkor azt is felismerni, hogy hogyan viszonyulunk másokhoz, mennyi múlik a kommunikáción, milyen nagy segítségünkre lehet az, ha jól tudjuk képviselni magunkat, vala-

mint annak megértése, megélése, hogy egyedül is sok mindenre vagyunk képesek, viszont az együttműködés ereje megsokszorozza saját képességeinket és céljaink elérésének esélyét.

A programok során törekedtünk arra, hogy a résztvevők élményszerűen szerezzenek tapasztalatot az önismeretről, amelyet a tematikus játékos feladatok, helyzetgyakorlatok, kérdőívek, megbeszélés, gyűjtés, minták-példák tanulmányozása, team-feladatok, valamint az egymástól tanulás megélése nagyban segítették.

A táborok tapasztalatai megerősítettek bennünket abban, hogy a táborokban résztvevő középiskolás korosztály különösen igényli, hogy egymásra reflektálhasson, egymással megoszthassa élményeit és gondolatait, ezért az önismereti programok során inkább egyfajta keretet, segítő támogatást, motivációt kell nyújtanunk ehhez. Fontos, hogy a fiatalok úgy ismerjék meg jobban önmagukat, a lehetőségeiket, hogy ez egyben egy közösségi élményt jelentsen számukra. Érdemes a közös munka során azt is hangsúlyozni, hogy az önismeret nem csupán egy utazás, hanem egy felfedezés a végtelenben.

A táborokba csak 15-18 éves diákokat hívtunk, de hasonló önismereti programot kínáltunk a 12-14 évesek számára is – nem tábori hosszúságban, hanem hétvégi napok keretében.

A Tutor program a Tehetségek Magyarországa EFOP 3.2.1-15-2016-00001 című kiemelt projekt és a Nemzeti Tehetség Program hazai forrásai (NTP-HTSZ-M-18) keretében, a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége szervezésében valósul meg.

A Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola bemutatása

Demarcsek Zsuzsa

„A képzőművészet, a mozgásművészet, a népművészet, a zene, az irodalom, a művészet megannyi ága alkalmas arra, hogy képet adjon a világ másik oldaláról, arról az érzéki és szellemi háttérről, amely az ösztönös gyökerek, a természet és lélek, a tudat és tudattalan közötti szakadék áthidalását jelenti.”

/Orgovány Anikó/

Az idén ünnepli fennállásának 20. évfordulóját a VLAMI, azaz a *Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola* (www.vlami.hu). Az iskolát 1998-ban alapította Demarcsek György néptáncos, a Nyírség Táncegyüttes vezetője. Az iskola fenntartója a Botoló Nonprofit Közhasznú Kft. Az iskola székhelye Nyíregyházán található, a 2016/17-es tanévtől kezdődően egy európai színvonalú épületben kezdjük meg a tevékenységünket. Nyíregyházán további négy telephelyen működünk, utazó tanáraink pedig sokat tesznek azért, hogy a magas színvonalú művészeti nevelés eljusson a környező településekre is. Így telephelyként működünk Tiszaeszláron, Tiszavasváriban, Nyírbátorban, Gesztréden, Bökényben, Biriben, Nagykállóban, Gávavencsellőn, Szorgalmatosan.

Az iskolában oktatott művészeti ágak: táncművészet, képző- és iparművészet, szín- és bábművészet, zeneművészet. Tanszakok: néptánc, képzőművészet, drámajáték-színjáték, és népzene.

Nevelőtestületünk magasan képzett szakemberekből, elhivatott pedagógusokból áll, akik élethivatásuknak tartják a pedagógus pályát, a szakmai alkotói tevékenységüket, és képesek a „többlet kilométerek” megtételére is. Módszertani és szakmai fejlesztéseink országosan ismertek. Pedagógusaink

képzőként vesznek részt országos szakmai továbbképzéseken, szerepet vállaltak a tantervfejlesztésben, szakmai kiadványok készítésében, amelyek közül kiemelkedő a Néptánc Iskola kiadványunk, és annak digitális változata.

Kilenc mesterpedagógus dolgozik az iskolánkban, három fő PED II. minősítést szerzett. Sok állami és szakmai díjjal kitüntetett pedagógus emeli az iskola rangját. Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért díjban négy pedagógus részesült, egy-egy fő rendelkezik Csokonai Vitéz Mihály Díjjal és Apáczai Csere János-díjjal; a Népművészet Ifjú Mestere 7 fő, Örökös Aranygyöngyös és Örökös Aranysarkantyús Táncos címet viseli 3-3 fő, egyszeres vagy kétszeres Gyöngyös sarkantyús díjban részesült további 3 fő. Országos szakmai rendezvényeken pedagógiai, vagy alkotói díjban 12 fő részesült. Háromszoros KI? MIT? TUD? győztesek is vannak a csapatban.

Különlegessége iskolánknak, hogy a „Bázis” (ahogy mi nevezzük magunk között) tagjai is ezer szállal kötődnek a tánchoz, a nevelő oktató munkát segítők többsége hajdanán táncolt a Nyírség Táncegyüttesben.

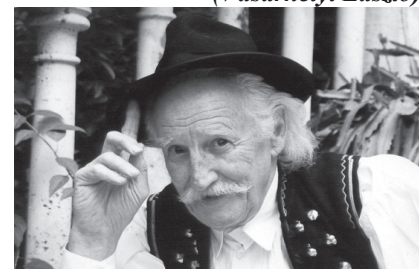
Az iskola szerepvállalása igen sokoldalú, és igazodik az iskolahasználók és partnerek igényeihez, elvárásaihoz.

Szerepet vállalunk a települések kulturális életben, fellépésekkel, ünnepi műsorokkal, kiállításokkal gazdagítjuk a települések életét, nyári szakmai táborokat valósítunk meg. Kiemelt feladatunk a nemzeti hagyományaink tovább örökítése, a tehetséggondozás és a hátránykompenzáció, valamint az integráció segítése, és a kiemelkedően tehetséges tanulók szakirányú továbbtanulásának támogatása.

Szakmai tevékenységeinkkel tisztelettel adózunk névadónk, Vásárhelyi László munkássága előtt. Felkészítő személyisége, élet-és táncöröme, igazi emberi megnyilvánulásai, szeretetteljes dorgálásai, a hagyományok, a tiszta forrás iránti alázata, tisztelete követendő példaként áll előttünk. A néphagyományok megőrzésében és továbbéltetésében való elkötelezettségét, hitét kívánjuk tanítványainknak átadni, hogy tovább örökíthessük a Vásárhelyi László által megálmodott gondolatokat:

...tegyük ezüst, s arany foglalatba népi hagyományaink ránk maradt gyöngyszemeit, s úgy mutassuk meg honfitársainknak s a nagyvilágnak, mit alkotott ez a nép itt a Kárpát-medencében...

(Vásárhelyi László)

Művészetekkel foglalkozni, nap, mint nap, alkotó munkát végezni, a legfelsőbb énkben, szellemiségünkben rejlő gondolatíságot különböző nyelvezeteken megfogalmazni óriási öröm számunkra. Szakmai és pedagógiai elhivatottságunk ezt a léleknesesítő erőt, ezt az örömet átsugározni, közvetíteni, tanítványainkkal együtt felfedezni, és naponta megélni.

Tisztelettel és alázattal merítünk nemzeti kultúránk tiszta forrásaiból, melyből táplálkozva végezzük alkotói, nevelő-oktatói tevékenységünket. Nevelésünk lényege az érték közvetítés, a művészetek különböző területeinek oktatása során pedig a lélekformálás, személyiségfejlesztés és tehetséggondozás.

Iskolánk külső minősítései:

2002. A Magyar Táncművészeti Főiskola Gyakorlólhelye és Partnerintézménye
 2007. Kiválóra Minősített Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
 2009. Kiválóan megfelelt Pedagógusértékelési rendszer
 2010. A Magyar Táncművészeti Főiskola Gyakorlólhelye és Partnerintézménye
 2011. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által Akkreditált Kiváló Tehetségpont
 2011. Előminősített referenciainstítúción
 2014. Minősített referenciainstítúción
 2014. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által Akkreditált Kiváló Tehetségpont
 2016. Európa Tehetségpont
 2016. A Nyíregyházi Egyetem Partnerintézménye és Gyakorlólhelye
 2017. Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye
 2018. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által Akkreditált Kiváló Tehetségpont
 2018. Magyar Alapfokú Művészetpedagógiai Értéktárba bekerült az iskola

2017 szeptemberétől az Oktatási Hivatal Bázisintézményeként működünk. Elköteleztünk vagyunk a belső és külső tudásmegosztás megvalósítása, a módszertani kultúra folyamatos fejlesztése, a tudatos, az igényekhez és elvárásokhoz igazított minőségi szolgáltató rendszer kialakítása, a folyamatos intézményi innováció mellett.

Nevelőtestületünk tagjai motiváltak a tudásmegosztásban, mert megtapasztalták, hogy az egymásra hangoltság, a kölcsönös figyelem, az ismeretek megosztása új szemlélettel gazdagítja a közösséget, megteremtí az hatást, amelynek eredményeként összeadónak a különböző tudások és tapasztalatok és új, magasabb szintű minőséget hoznak létre.

2009-ben hoztuk létre tehetségpontunkat, amelynek a neve: Vásárhelyi Tehetségpont Régiós Tehetségdiagnosztikai Központ. A testi-kinesztetikus, a térbeli-vizuális, és interperszonális tehetségterületen végezzük tevékenységünket. Regionális Tehetségpontként immár háromszor nyertük el a kiváló tehetségpont címet. Több országos hatókörű rendezvényen, rangos konferencián, szakmai fórumon mutatkoztunk be, többek között az I. Európa Tehetségnapon, a Tehetségekért Művészeti Konferencián, az Oktatásért Konferencián, a XIII. Országos Szakértői Konferencián, az I. Roma Tehetségnapon, az Ez AZ! Összművészeti Találkozóon. Részt vettünk a Tehetséglabirintus című rendezvény

megvalósításában. A Mester és Tanítványa Pályázat kapcsán három pedagógus és négy tanítvány mutatkozhatott be az I. Országos Tehetségnapon, az első Felfedezettjeink című projektbe is beavagottak tehetséges diákok az iskolánkból. Tagjai vagyunk a Magyar Tehetségsegítő Szervezeteknek, felkérésükre több mint 100 résztvevővel valósítottuk meg a TÁNC-TÉR-TÁBOR- t. Tagjai vagyunk a Magyar Tehetséggondozó Társaságnak, amelynek Országos Tehetséggondozó Konferenciáján előadást tartottunk, műhelyfoglalkozást vezetünk, vagy közreműködünk a szekciók munkájában.

Regionális Tehetségpontként hálózati együttműködésben dolgozunk több tehetségponttal is, tehetségnapokat, konferenciákat szervezünk. Az együttműködés tényleges közös tevékenységet takar.

A tehetséggondozás során együttműködünk a társintézményekkel, tehetségpontokkal és civil szervezetekkel is, többek között az Első Nyíregyházi Lions Clubbal. Közös tevékenységünk az Országos és Nemzetközi Békeposzter Verseny, és a Mindannyian mások vagyunk! – Tehetségnap: A Magyar Tehetséggondozó Társaság és a Lions Clubok Magyarországi Szövetségének együttműködési megállapodása alapján és támogatásával országos hálózatot szeretnénk létrehozni a többszörösen kivételes tehetségek gondozásának és bemutatásának, valamint a minél szélesebb társadalmi érzékenyítésnek elősegítése érdekében.

Iskolánk országos szakmai versenyek lebonyolítója is, ilyen például az Országos Vécsey- Vásárhelyi Kamara Néptánc-és Népdaléneklési Verseny, az Országos Krutilla József Akvarellfestő Verseny, az Országos Színháztörténet Verseny, az Országos Diákszínjátész Találkozó Regionális Döntő, az Országos Drámajáték-Színjáték Tanulmányi Verseny, az Országos Kamara Néptánc Tanulmányi Verseny.

Kiemelt és jellemző arculati eleme iskolánknak az összművészeti, iskolai szintű projekt megvalósítása, amely különleges és igen színvonalas tehetségkereső program is. Ilyen projektjeink voltak az ART-Óra, a SZÉK, a KERÉK, a TÜKÖR-projekt. Monumentális iskolai projektünk volt a tavalyi karácsonykor megrendezett „Körös körül aranycsipke” című előadás, amelynek témája az évszakok körforgása és a hozzá kapcsolódó szokások hagyományok voltak. Nyári tánc táborban biztosítottuk

a megvalósításhoz szükséges szakmai alapot, amelyre építve 60 órás tehetséggondozó programot valósítottunk meg több csoportban, végül egy színpadi bemutatóban összegeztük a megszerzett ismereteket. Az előadásban szerepeltek gyerekek a mérai testvériskolánkból, Erdélyből. A Mérai Cifra Táncgyűttes tagjai már a táborban is vendégeink voltak egy sikeres Nemzeti Tehetség Program Pályázatnak köszönhetően.

A tehetségpont működését két pszichológus és 3 tehetségfejlesztési szakértő segíti. Tehetségpontunk kutatási tevékenységet is folytat, amelynek eredményeként országos hatókörű tehetségazonosítást valósítottunk meg. Koreográfus Palántaképző Projekt keretében. A kutatási eredményeket a „TÁNC-OK A táncos tehetség azonosítása és gondozása” című kiadványunkban publikáltuk. Rendszerszemléletű tehetséggondozást valósítunk meg. A Mönks-Renzulli-módellet vesszük alapul a tehetségazonosításhoz. A táncos tehetség-koncepcióhoz pedig támaszkodunk a saját kutatási és mérési eredményeinkre. A tehetségazonosítás pszichológiai méréseit Oláh Gabriella klinikai szakpszichológus végzi.

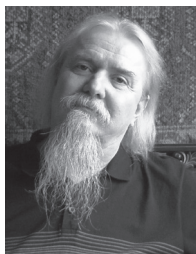
Minden művészeti ágon hirdettünk minden tanévben tehetséggondozó programot. A gazdagítás-dúsítás mellett a komplex személyiségfejlesztésre is fókuszálunk, fejlesztjük az énképet, az önértékelést, nagy hangsúlyt fektetünk az érzelmi intelligencia és az empátia fejlesztésére, a verbális és nonverbális kommunikációra, művészeti tevékenységeken keresztül pedig a kreativitásra. Munkánkat szoros együttműködésben végezzük a 2010-ben megalapított TÉT-Regionális Művészeti Tehetségsegítő Tanács tagjaival. A 2018-ban létrehozott Tehetség Alap már több pedagógus munkájának elismerését tette lehetővé. A tehetségpontunk mottója, amelynek jegyében örömmel és szeretettel végezzük tehetséggondozó és fejlesztő tevékenységünket a következő: **„Lenni akik vagyunk, és azzá válni, amivé válni tehetségünk adatott: ez életünk egyetlen célja.”**
(Robert Louis Stevenson)

Az iskola elérhetősége:

Cím: 4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u 30.;
 Email: vlami@vlami.hu;
 WEB: www.vlami.hu;
 Tel: 42/506-520; Fax: 42/506 -521; Facebook: Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola
 Intézményvezető: Demarcsek Zsuzsa, demarcsekzs@gmail.com

Zsengétől a maradandóig

Szathmári István író önmagáról és a világról

A regényes történelmi nábobok lakta Bácska szülötte az éppen negyedszázada az anyaországban élő és alkotó író, a szabadkai szü-

letésű, friss nyugdíjas Szathmári tanár úr. Az író az Újvidéki Tudományegyetemen, majd az ELTE-n szerez tanári diplomát magyar nyelv és irodalom szakon. Szülővárosa gimnáziumában lesz tanár, ott, ahol egykor ő is a padot koptatta. Áttelepülése után tanít, egyetemi kollégiumban nevelőtá-
nár és kultúrszervező, majd családpedagógusként dolgozik, és létrehoz egy Irodalmi Műhelyt, amit jelenleg is vezet.

Első kötete, egy novellagyűjtemény, 30 éve jelent meg Újvidéken, majd egy regény következett, amivel elnyerte az újvidéki Fórum Könyvkiadó regénypályázatának I. díját. Átköltözése után négy novelláskötete jelent meg, s több antológiában is olvashatók munkái, amelyek közül többet szerb, román és német nyelvre is lefordítottak. A Magyar Írószövetség és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének tagja. Arca bölcsességet, természetet kiegyensúlyozottságot és belátást sugall. Vajon az életet búsító történések ellenére békében él önmagával és a világgal?

Szabadkán születtem, magyar családban. Apai nagyapám debreceni szappanfőző mester volt, a szakma kitanulása után vándorútra, tanulmányútra indult, így került Szabadkára, majd a határ meghúzása után ottmaradt, de nem sokáig, mert kivándorolt a családjával Brazíliába, hogy utána újból Szabadkán keresse a boldogságot. Az általános iskolát és a gimnáziumot szülővárosomban végeztem, jó és rossz tanárok közreműködésével. Emlékszem, volt egy gimnáziumi magyartanárnőm, aki irodalmi zsengéimet röhögve olvasta fel az osztálynak, majd elszüllyedtem szégyenemben. Élérte, hogy hosszú évekig eszembe ne jusson az írás, sőt az olvasástól is elvette a kedvem. Nagyon fiatalon,

a nyári szünidőkben, kikerültem Nyugatra. Az ott töltött idők élményei óriási hatással voltak rám. Azt hiszem, alapjaiban meghatározták a későbbi életemet. Mivel szabad útlevelem volt, hamar megismertem az utazás, az úton levés ízét. Főleg stoppal, majd később buszszal és vonattal is, bejártam szinte egész Európát, majd Keletre is eljutottam (Törökország, Irán, Szíria), hogy utána repülőre szálljak és New Yorkban kössek ki. De, mint említett nagyapám, én is visszajöttem, közben az egyetem, majd tanítás a volt gimnáziumomban, kb. 15 évig. És akkor jött a háború, az elszegényedés, az ottani világ teljes leépülése.

- Tehát, már korán az irodalom felé fordultál, amit a jelek szerint irodalomtanárod nem nagyon támogatott. Ki tudja, mennyire értett a gyermeki lélekhez és az irodalomhoz. Lehet, hogy ez a korai kudarc és az azt követő írásmertenség jót tett, mert hozzásegített az élménygyűjtéshez, s gondolom ehelyett inkább olvastál.

- Hát azért az olvasásról mégsem szoktam le. Főleg filozófiai könyveket lapozgattam. Mivel nálunk az érettségi házi dolgozatot is megkövetelt, így ezt Arisztotelészből írtam. Titokban filozófiát szerettem volna tanulni, de a sors más-ként tevékenykedett. Visszatérve a gimnáziumhoz, ez egy klasszikus változat volt, a főtantárgyak mellett logikát, szociológiát, pszichológiát és hát filozófiát is tanultunk, meg persze nyelveket. Ez így azért nagyon korrektnek tűnik utólag. Az egyetemen meg mindenki írt. Állandóan visszatérő kérdés volt: Te most mivel foglalkozol? Őszintén mondom, idegesített a dolog. Hát magammal, mivel foglalkozzon egy 19 éves. Szinte sikk, divat lett az alkotás. Épp azért se nyúltam tollhoz. Inkább utaztam a világban, mint ahogy már említettem. A lázadás egy formáját gyakoroltam, és nagyon jólesett. Orwell évében jelent meg nyomtatásban az első novellám. A következővel már első díjat nyertem egy rangos novellapályázaton. Hát így kezdődött.

- S, aztán kiteljesedett a munkásságod, amit annak minőségéhez illő díjakkal mindezidáig nem honoráltak idehaza, pedig olykor hull a díjeső olvashatatlan betűhalmazokért is. Kaptál ugyan Üzenet-díjat, majd a kiváló bácskai íróról elnevezett Szirmai Károly Irodalmi Díjat, és 2000-ben pedig az Év Könyve szakmai díjban részesült egyik remek munkád. Egy jelentős és korántsem lezárt életművet tekintve nem tartom igazi elismerésnek mindezt.

- Nem tisztzem megítélni, mit érdemlek. Mindenesetre mindig is a függetlenségre törekedtem. Arra, hogy megőrizsem saját autonómiámat. Sohase voltam táborok, csoportosulások tagja, szóvivője, és hát ennek persze, ára van. Az akolmeleg kimaradt az életemből, de azért nem fázom. Hazudnék, ha azt mondanám, néha nem hiányzik a biztonságos háttér, de hát így alakult, alakítottam. Örökké utáltam a sógor-koma-jóbarát jelenséget, a belterjesség tényét, meglétét. Az összekacsintást, a harsány vállve-regetést: Majd mi megmutatjuk! Ez valóban nem az én világom. Ez nem azt jelenti, hogy nincsenek elveim, nincs véleményem a dolgokról, de ezeket az írásaimban próbálok megfogalmazni. Meg talán az életemmel is. De ne menjünk ilyen messzire.

- Akkor kanyarodjunk is vissza egy kicsit a szabadkai időszakra. Milyen volt az élete az elszakított országrészben egy magyar középiskolásnak, egyetemistának, majd tanárnak?

- Mint már említettem, sokat utaztam, Budapestre is, ahol sok rokonom volt, Szabadkán magyar iskolákba jártam, különböző nemzetiségű barátaim voltak, egy multikulturális közegben éltünk, úgy érzem, nyitott világban. Persze, nacionalisták mindig voltak, akár melyik oldalon, és hát ez igencsak felerősödött a délszláv háború idején, a város lakossága kicserélődött, jöttek Boszniából, Horvátországból, akik talán azt sem tudták, léteznek magyarok. Jó állásokat kaptak, lakhatási lehetőséget, a kommunikáció nyelve megváltozott, magyarul már

nehezen, nehezebben lehetett vásárolni, orvossal beszélni, gyógyszert venni stb. Majd egymás után alakultak, jöttek létre különböző pártok, így magyar pártok is. A nagy jugoszlávokból lettek a nagy magyarok. A nagy hithű kommunistákból a vallásosak. Tisztelet a kivételnek. Szóval kaotikus világ alakult ki. És hát persze az a tudat és rettegés, hogy nem is olyan messze a városból háborúk folynak, és akármikor elviharhatnak, besorozhatnak. Nem volt villany, víz, fűtés. Nagykabátban, gyertyafény mellett tanítottam. A szakvizsgámat is ilyen „romantikus” körülmények között tettem le. Többször pályáztam lakásra. Nem kaptam. Semmilyen pártnak sem voltam a tagja sose. Albérletben laktunk a feleséggel. Ő egyetemre járt. Egy fizetésből éltünk.

- Zavaros idők jártak akkor itt is, de a mi világunkat nem szötte át a szervezett gyilkolás, a háború, ami ott felétek dült, s a magyar ajkúakat sújtotta leginkább. Ezek a tragédiákkal átszótt mindennapok mintha megjelenének műveidben is. Valójában egyszerű emberi történeteket rögzítesz, s az áradó, sokszínű, összetett mondataidban, még ha abban ironia is rejlik, szinte mindig felfedezhető a drámaiság, a tragédiát elővételező történés. Ritka szép magyarsággal, olvasmányosan halad a történés a végkifejlet, netán a végzet felé. Te, hogy látod mindezt?

- A végzet, ha akarjuk, ha nem, előbb-utóbb bekövetkezik. Nevezük akár végkifejletnek. Menekvés nincs, mint tudjuk, de addig is úgy kellene megkreálnunk magunkat, az életünket, meg mindent, ami körülvesz bennünket, hogy valami tartalma, vagy ne adj' Isten, szépsége legyen. Az írás, alkotás számomra ez is egy kicsit. Egyik kritikussom szerint, amit írok, traumairódom. Elgondolkodtató megállapítás. Azt még nem gondoltam végig, vajon melyik irányban is megy a dolog. Látszólag, egyszerű emberek egyszerű történeteit írom, de valahogy midig belejátszik, belevillan valami nem hétköznapi, és akkor kezdődik a tótágast álló világ, aminek természetesen, mi is a részesei vagyunk.

Százdi Antal

Franz Mönks többtényezős tehetségmodellje

Az idén 82 éves holland egyetemi tanár két évtizede publikálta sokat idézett, modern szemléletű tehetség modelljét.

Az alábbiakban dr. Balogh László: Iskolai tehetséggondozás című, 2004-ben megjelent kötetéből idézzük a modell leírását:

Egyre nagyobb empirikus támogatást nyertek az idők során azok az elméleti feltételezések, amelyek a tehetséghez szükséges faktorok interakcióját vizsgálták. Ez vezetett Mönks többtényezős tehetségmodelljéhez. A kivételes képességek, a motiváció és a kreativitás összetevőikön kívül ez a modell a családot, az iskolát és a társakat is bevonja, mint társadalmi pilléreket.

Mönks a különleges képességek kategóriájába sorolja az intellektuális képességen túl a motorikus, társadalmi és művészi képességeket is. Ez annyit jelent, hogy nem csak a nagyon intelligens emberek esetében beszélünk tehetségről, de nevezhetjük pl. Pablo Picassot (művészi) vagy Johan Ceuyft (motorikus) tehetségnek. Azonban ezek a kivételes képességek nem elegendők a tehetség manifestálásához. A személynek igen motiválnak kell lennie. A kreativitás szintén fontos eleme a személyiségnek.

A függetlenség és a produktív gondolkodás magas szintje a ru-

tinszerű vagy reprodukív gondolkodással helyezhető szembe. A társadalmi pillérek közül a család játssza a legfontosabb szerepet a tehetség nevelésében. Arra is van példa, hogy a család nem ismeri fel, vagy nem ismeri el a gyermek potenciális tehetségét és ez negatívan befolyásolja a gyermeket. Az iskola szintén fontos pillér. Beleértve mind a vezetést, mind a tantestületet. A tanárok közt van, aki odafigyel a tehetségekre és van, aki ignorálja őket az osztályában. A harmadik pillért a társak jelentik. Társaknak azokat nevezi Mönks, akik hasonló fejlettségi fokon állnak. A nem azonos szinten álló osztálytársak, komolyan gátolhatják a tehetséges gyermek intellektuális, de leginkább pszichológiai fejlődését. A tehetséges tanulót gyakran tartják beképzeltnek vagy strébernek, ami aztán alulfejlesztéséhez vezethet.

Mönks a tehetség fogalmát a következő közelítőleg leírással adja meg: A tehetség három személyiségjegy interakciójából jön létre. E három egészséges fejlődéséhez megértő, támogató társadalmi környezetre van szükség (család, iskola, társak) Más szóval: a hat faktor (család, iskola, társak, kivételes képességek, kreativitás, motiváció) pozitív interakciója a tehetség megjelenésének előfeltétele.

Tehetségmodelljét röviden így határozza meg Mönks professzor: A család értéket ad, a tanár kapukat nyit, a társak, mint katalizátorok hatnak.

A pedagógus munkája áldásos és felelősségteljes. Egy zsarátot kap és rajta múlik, hogy hamu, vagy faklya lesz belőle.

*Herman Ottó (1835-1914)
zoológus, néprajzkutató, régész.*

Távoktatás és online konzultáció a MATEHETSZ-webtérben

Boran-Réti Annamária

A felnőttkori tanulás egyre kiemeltebb szerepet kap társadalmunkban. Ha megvan bennünk az igény új ismeretek szerzésére, akkor időben, formában és témakörben is széles képzési kínálattal találkozhatunk hazánkban. Az internet térhódításával azonban egyre nagyobb figyelmet kapnak azok a lehetőségek, amelyek rugalmasabban, fókuszáltabban, akár fizikai korlátokat is leküzdve adnak segítséget a tanulni vágyó felnőtteknek. Erre a már nem is olyan új igényre ad választ a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének (MATEHETSZ) e-learning kínálata is, amely már több mint egy éve, hét különböző programban valósul meg – természetesen a tehetséggondozás témakörében.

Folyamatos személyes fejlődésünk, ismereteink bővítése, a világ változásainak követése a tehetséggondozásban dolgozó szakemberek munkáját is nap, mint nap érintik, nem véletlen, hogy a MATEHETSZ már lassan egy évtizede térítésmentes képzésekkel segíti a tehetségeket támogató pedagógusok és szakemberek szakmai előrehaladását. Az első, kontaktalkalmas képzései még 2010-ben, az éppen futó Magyar Génius Program Európai Uniósról biztosított projekt keretein belül valósultak meg. A személyes találkozásra épülő, általában egy-két napos időtartamú képzések fontos fejlődési színteret adtak a tehetséggondozás iránt érdeklődő szakembereknek. Az érdeklődésre való tekintettel a képzési kínálat évről évre bővült, és ez a tevékenység a mai napig fontos részét képezi a MATEHETSZ tehetségsegítő programjainak. Napjainkban már több mint 20 ezer felett van azon pedagógusok és szakemberek száma, akik valamilyen formában részt vettek a képzéseken. (Az aktuálisan elérhető kontaktalkalmas képzési kínálatunkról a tehetseg.hu/kepzesek oldalon tájékozódhatnak.)

Az elmúlt évek újjító erővel bírtak a tehetséggondozást támogató felnőttképzések területén és ezzel együtt megfogalmazódott egy valamivel rugalmasabban elérhető képzési kínálat kialakítása is. Ennek eredményeként született meg 2017 év elején a MATEHETSZ saját fejlesztésű e-learning kurzusainak gondolata. Az e-learning napjainkban már egy viszonylag közismert képzési formaként tartható számon, melynek egyik legjobb ismertető jele, hogy maga a tanulási folyamat nincs szorosan egy adott térhez és idő-

höz kötve. Az e-learning képzés online, tehát internetet és számítógépes technikát igénylő felszerelések segítségével elérhető kurzus, amely a távoktatás kategóriájába sorolható. Távoktatásnak nevezünk minden olyan képzési formát, amely során a tanár és a diák nem találkozik egy időben és egy helyen, így maga a tanulás is egy sokkal önállóbb folyamatként írható le.

A MATEHETSZ eddig összesen hét témakörben fejlesztett ki e-learning tananyagot:

- Kreativitásfejlesztés és tehetséggondozás: áttekintés és esetmegbeszélés (Szerzők: Fügedi Petra és Füzi Virág)
- Fejlődés-lélektan a tehetségfejlesztés vonatkozásában: szempontok és esetmegbeszélés (Szerző: Ináncsy-Pap Judit)
- Konfliktuskezelés: áttekintés és esetmegbeszélés (Szerző: Rudas János)
- Kreatív természettudományi tehetséggondozás: szempontok önálló tanulással (Szerző: Kiss Albert)
- A vers és novella írás tanítása: kollektív munka a webtérben (Szerző: Czimer Györgyi)
- Megküzdési- és problémamegoldó stratégiák tehetségeseknek: áttekintés és esetmegbeszélés (Szerző: Pataky Nóra)
- Stresszesemények és kiégés tehetségeseknél és pedagógusoknál: áttekintés és esetmegbeszélés (Szerző: Pataky Nóra)

Az első kurzusok 2018 januárjában indultak el, 6 fős csoportokba szerveződve egy-egy oktató vezetésével. A képzésre jelentkezők számára adott időkeret áll rendelkezésre, hogy egy online felületen történő belépés után (oktatas.tehetseg.hu) a tananyagot elérjék és saját ritmusuknak megfelelően elsajátítsák.

Az e-learning tananyag online tulajdonságainak köszönhetően, egy sokoldalú interaktív felületként jelenik meg, hiszen könnyen beleilleszthető képi illusztráció, rövidebb vagy hosszabb videó bejátszása, illetve további, a témában fontos tartalmak is könnyen útmutatásra kerülhetnek benne. A tananyag elsajátítása nagyfokú önállóságot és adott esetben precíz időbeosztást is követel a hallgatótól, ugyanakkor ez az önállóság egy nagyon rugalmas és pozitív légkört is teremthet a tanulóhoz, hiszen akár az otthoni kényelmes kanapén ülve és egy kávé kíséretében is fejlődhetünk, tanulhatunk.

Az eddig említettek alapján látható, hogy egy alapvetően személyes kapcsolatfelvétel nélküli környezetet biztosít az e-learning tananyag. Ebből fakadóan fontos szerepet kap a tanulás hatékonyságában, illetve az önálló tudás elsajátításban a MATEHETSZ kurzusaiba beépített online-konzultáció, mely minden csoportban egy alkalommal valósul meg. A konzultáció videokonferenciára alkalmas programmal valósul meg (a képzésben való részvételnek feltétele a program megléte és ismerete). Ebben az esetben egyetlenegyszer – de még itt is csak távleléssel – találkozik az oktató és az éppen aktuális hat főből álló csoport. A résztvevők a MATEHETSZ-webtérben való kapcsolatfelvétel során feltehetik kérdéseiket és válaszokat kaphatnak az addigra már elsajátított tananyaggal kapcsolatban. Eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy ez egy különösen fontos pontja a kurzus elvégzésének, hiszen ezzel nemcsak megerősítést, visszajelzést kaphatnak a hallgatók, hanem a témakör iránt érdeklődő további szakemberekkel is megismerkedhetnek.

A MATEHETSZ e-learning fejlesztésének elindulása új területeket nyitott meg a hazai Tehetségátlózat térségében. A képzés sajátosságai lehetőséget adnak arra, hogy a magas szakmai elvárásoknak megfelelő keretek között megvalósuló tanulás olyan régiókba is eljusson, ahol korábban erre nem volt lehetőség.

Az e-learning képzések a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége (MATEHETSZ) szervezésében, az EFOP-3.2.1-15 „Tehetségek Magyarországa Program” kiemelt projekt forrásából és a Nemzeti Tehetség Program hazai forrásai (NTP-HTSZ-M-18) keretében valósulnak meg. A képzésekre a konvergencia régiókban található bármely tehetséggondozást végző köznevelési intézmény, egyesület, egyéb civil szervezet munkatársai jelentkezhetnek.

Egyedi ajándékok *saját fotóval* Karácsonyra

WONDex

ÜZLETEINK:

Kreatív & Írószer

3526 Miskolc, Szinvapark 1. em.
Tel.: (20) 322-9220
szinva@wondex.hu

Kreatív & Írószer

3526 Miskolc, Széchenyi u. 28.
Tel.: (20) 232-2646
szechenyi@wondex.hu

Reklám & Dekor

3526 Miskolc, Szeles u. 27.
Tel.: (46) 506-510
dekor@wondex.hu

www.facebook.com/wondex.kft.

wondex.hu

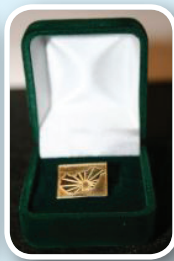
Az MTT XXIX. konferenciája képekben

„Tehetségért” Arany kitűzővel kitüntettek

ECHA diploma átadása

Ábrám Tibor

Dr. Pappné Herr Anna

A konferencia népszerű előadói

Konferencia képek

